

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Marina Morari
Alexandru Borș
Eugen Coroi

EDUCAȚIE MUZICALĂ

Manual pentru clasa a 2-a
Ştiință, 2015

CZU 78 (075.2)

M 89

Elaborat în baza curriculumului disciplinar în vigoare și aprobat prin Ordinul ministrului educației (nr. 560 din 12 iunie 2015).

Editat din sursele financiare bugetare.

Comisia de evaluare: Valentina Movilă-Ghimpă, învățător, gr. did. unu, Școala-Grădiniță nr. 152, Chișinău; Larisa Rogovschi, prof. școlar, gr. did. unu, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Chișinău; Nina Osinskaia, prof. școlar, gr. did. unu, Liceul Teoretic „Nicolai Gogol”, Chișinău

Recenzenți: Tatiana Cartaleanu, doctor în filologie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”; Tatiana Baciu, doctor în psihologie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”; Alexei Colibneac, profesor universitar, AMTAP, maestru în arte

Responsabil de ediție: Larisa Dohotaru

Redactor: Mariana Belenciu

Corector: Maria Cornesco

Redactor tehnic: Nina Duduciuc

Machetare computerizată și copertă: Vitalie Pogolă, Olga Ciuntu

Desene: Daniela Spînu, Liliana Pogolă, Vitalie Pogolă, Irina Oleinic

Note muzicale: Olga Ciuntu

Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*,

str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova;

tel.: (+ 373 22) 73-96-16; fax: (+ 373 22) 73-96-27;

e-mail: prini@stiinta.asm.md; prini_stiinta@yahoo.com;

www.stiinta.asm.md

DIFUZARE:

Republica Moldova: ÎM Societatea de Distribuție a Cărții *PRO-NOI*

str. Alba-Iulia, nr. 75; MD-2051, Chișinău;

tel.: (+ 373 22) 51-68-17, 71-96-74; fax: (+373 22) 58-02-68;

e-mail: info@pronoi.md; www.pronoi.md

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice *Știința*.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Morari, Marina

Educație muzicală: Man. pentru cl. a 2-a/Marina Morari, Alexandru Borș, Eugen Coroi; Min. Educației al Rep. Moldova. – Ch.: Î.E.P. *Știința*, 2015 (Tipografia „BALACRON” SRL). – 96 p.

ISBN 978-9975-67-978-7

78 (075.2)

ISBN 978-9975-67-978-7

© Marina Morari, Alexandru Borș,

Eugen Coroi. 2011, 2015

© Î.E.P. *Știința*. 2011, 2015

Dragi elevi!

Lumea artei sunetelor muzicale este necuprinsă și în același timp foarte variată. Cunoașterea muzicii va începe de la înțelegerea că cele mai răspândite tipuri de muzică sînt **cîntecul, dansul și marșul**.

Manualul de față vă va iniția treptat în tainele enigmaticului limbaj al muzicii: muzica redă viața prin melodii, ritmuri muzicale, armonii de timbruri ale vocilor omenești și ale instrumentelor.

De asemenea, veți afla și vă veți convinge că diversitatea în muzică se datorează anume prezenței celor trei tipuri de muzică în creații, aparținînd diferitor genuri muzicale: operă, balet, simfonie și.a.

Toate acestea și multe altele le veți însuși de la o lecție la alta, participînd la diverse activități muzicale.

Mult succes!

Semne convenționale

– Audiați. Vizionați

– Interpretați. Executați

– Meditați. Exprimăți-vă opinia

– Improvisați

– Amintiți-vă. Aplicați

Cuprins

I. Cîntecul, dansul, marşul – trei mari tipuri de muzică	
Ce este muzica?	5
Cînd trăiește muzica?	6
Cum cîntăm?	7
Cum audiem muzica?	8
Durata sunetelor muzicale	9
Cîntecul și diversitatea lui	10
De ce omul cîntă?	11
Cum se creează un cîntec?	12
Să cîntăm pe sunetele și notele <i>sol</i> și <i>mi</i>	13
Cîntecul neamului – doina	15
În lumea muzicii de dans	16
Cum ritmul organizează muzica?	17
Dansurile neamului	18
Pauza	19
Marşul în lumea muzicii	22
Pauza de jumătate de timp	23
Cîntecul, dansul, marşul în viața noastră	25
Îmbinarea celor trei tipuri de muzică	26
Autoevaluare	27
II. Posibilitățile expresive și descriptive ale muzicii	
Muzica – expresie a sentimentelor umane	28
Sentimentele exprimate prin dans	30
Sunetul și nota <i>la</i>	31
Tăria sunetelor muzicale	31
Nuanțele dinamice	32
Sentimentele exprimate în marș	35
Portretul muzical	36
Mersul melodic	37
Portretul muzical în cîntec	38
Sunetul și nota <i>do</i>	39
Muzica și mișcarea	42
Tempoul	43
Tabloul muzical	44
Autoevaluare	49
III. Caracterul cantabil, dansant și de marș al muzicii	
Caracterul variat al muzicii	50
Caracterul cantabil al muzicii	51
Cîntecul fără cuvinte	51
Caracterul dansant al muzicii	56
Sunetul și nota <i>re</i>	57
Caracterul de marș al muzicii	58
Să cîntăm în caracter de marș	59
Sunetul și nota <i>fa</i>	61
Autoevaluare	63
IV. Cîntecul, dansul, marșul în creații muzicale de proporții	
Cîntecul – element principal al operei	64
Să interpretăm cîntecele îndrăgite	67
Măsura de doi timpi	70
Dansul – element principal al baletului	72
Măsura de trei timpi	74
Sunetul și nota <i>si</i>	75
Interacțiunea cîntecului, dansului, marșului în genurile muzicale simfonice	76
Autoevaluare	81
Repertoriu de piese pentru audiție	82
Repertoriu de cîntece	90

I. Cîntecul, dansul, marșul – trei mari tipuri de muzică

Ce este muzica?

Muzica este arta sunetelor, creată de oameni. Există două tipuri de muzică: *populară* și *profesionistă*.

Muzica populară este compusă de autori necunoscuți din popor, iar cea profesionistă – de compozitori. Compozitorii apelează necontenit la muzica populară – nesecată sursă de inspirație.

1. Interpretați expresiv cîntecul „Țărișoara mea”.

Țărișoara mea

*Moderato
mf*

Muzică și versuri: Grigore Vieru

1. Am o ca - să prin - tre ra - muri, Ță - ri - șoa - ra mea,

Am un sat în - treg de nea - muri, Ță - ri - șoa - ra mea,

Am un co-dru, o cîm - pi - e, Ță - ri - șoa - ra mea,

Am un grai ce-mi pla-ce mi - e, Ță - ri - șoa - ra mea!

1.2.
3. Ță - ri - șoa - ra mea!

2. Am un plai ca din poveste, El mi-i drag pînă la stele,
Țărișoara mea, Țărișoara mea,
Altul mai frumos nu este, Și pîn' dincolo de ele,
Țărișoara mea, Țărișoara mea!

Cînd trăiește muzica?

Muzica trăiește atunci cînd se ascultă, se interpretează. Pentru ca muzica să dăinuie, trebuie să existe compozitorul, interpretul, ascultătorul.

Compozitorul creează lucrări muzicale.

Interpretul redă cu ajutorul vocii sau al unui instrument opera muzicală.

Ascultătorul audiază creația compozitorului în executarea interpretului.

Wolfgang Amadeus Mozart

1

Micul Mozart cîntă la clavecin

Cu peste 200 de ani în urmă în Austria a trăit marele muzician Mozart. A îndrăgit muzica de la trei ani, cîntînd la clavecin. De foarte multe ori, noaptea, se trezea din somn și intona melodiile care-i veneau în minte. La șase ani cîntă în fața publicului, fiind supranumit „copilul-minune”. În co-pilărie făcea numeroase turnee¹ concertistice, uimind ascultătorii din multe țări.

Mozart a devenit un mare compozitor. Muzica lui este fermecătoare.

- Ce face compozitorul ca să existe muzica?
- Ce face interpretul ca să trăiască muzica?
- Ce pot face ascultătorii pentru a înțelege muzica?

¹ Turneu – (aici) călătorie pe care o face un artist spre a da o serie de reprezentări.

Cum cîntăm?

Prin cînt exprimăm sentimente, comunicăm idei.

1. Începem și sfîrșim interpretarea după gestul mîinii învățătorului. În clasă, învățătorul îndeplinește rolul de dirijor.

2. Inspirăm aerul liniștit, fără a ridica umerii.

3. În mijlocul cuvîntului nu luăm aer.

4. Pronunțăm clar cuvintele cîntecului.

5. Potrivim vocea la unison cu cea a colegilor.

1. Învătați și interpretați expresiv cîntecul „Cine cîntă-așa”, respectînd regulile de cînt.

Cine cîntă-așa

Vivo, energico

Versuri și muzică: Grigore Vieru

1. Cîn - tă fe - te - le fru - mos Și bă - ie - ții tot a - șa!
2. Cîn - tă fe - te - le du - ios, iar bă - ie - ții ca fe - ciori!

Ci - ne cîn - tă - șa fru - mos Dra-gu-i es - te cer și stea!
Ci - ne cîn - tă - șa fru - mos Dra-gu-i e pă - mînt cu flori!

La, la, la

2. Interpretați cîntecul sub formă de dialog muzical între fetițe și băieți. Alegeți expresia potrivită.

Cum cîntăm?

- duios ←
- hotărît ←
- solemn ←
- vesel ←
- jucăuș ←

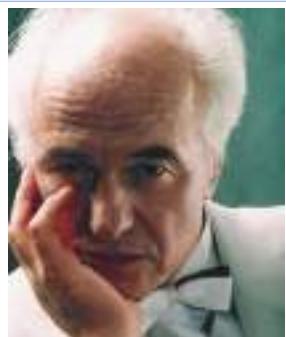

Cum audiem muzica?

1. Facem liniște totală înainte ca muzica să înceapă a suna.
2. Ne concentrăm atenția asupra celor propuse de a fi urmărite în lucrarea muzicală.
3. Menținem liniște pînă cînd lucrarea muzicală va răsuna în întregime.
4. Ne obișnuim să ascultăm muzica la un volum potrivit de tare.
5. Îngăduim cîteva clipe să se potolească impresiile, apoi începem discuția despre muzica audiată.

1

Eugen Doga
(născut 1937)

Eugen Doga. **Valsul „Gramofon”**

Eugen Doga este unul dintre cei mai mari compozitori români. El compune cîntece, muzică instrumentală, de balet, pentru teatru, filme și desene animate.

Numele Eugen Doga este înscris în lista marilor personalități ale lumii. Muzica lui răsună în importante săli de concerte. Compozitorul Doga este supranumit „Om al Mileniului”.

Valsul „Gramofon” este o capodoperă muzicală.

1. Audiați valsul „Gramofon” de E. Doga, respectînd regulile audiției.

Gramofon

Repertoriu pentru audiții muzicale:

- Fr. Schubert. „Moment muzical, f-moll”.
- J.S. Bach. „Musette” din Caietul de note al Anei-Magdalina Bach.

Durata sunetelor muzicale

Sunetele alcătuiesc lucrările muzicale. Ele sînt diferite ca lungime: unele durează mai mult, altele – mai puțin.

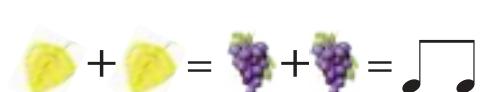
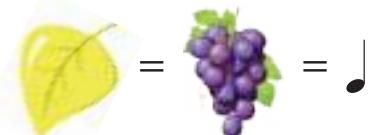
Durata sunetelor muzicale se măsoară în tempi. Sunetele muzicale se înscriu cu semne speciale numite **note**.

Durata de un timp – **pătrimea** → = pas

Durata de jumătate de timp – **optimea** → + =   = iu-te

1. Stabiliți corespondențe dintre desene și durata sunetelor muzicale.

2. Rostîți versurile conform duratei sunetelor muzicale reprezentate prin imagini.

Cînd în - ce - pe toa - mna,

Se-n-dul - ceș - te poa - ma.

3. Exersați îmbinările duratelor sunetelor muzicale reprezentate în desene. Utilizați bătăi din palme, la tobiță sau cu pocnet din degete.

a)

b)

4. Descoperiți cum se grupează duratele sunetelor în nume de fetițe și băieți. Potrivîți-vă numele propriu cu o variantă.

Cîntecul și diversitatea lui

Cîntecul reprezintă cel mai răspîndit tip de muzică.

Există cîntece pentru toate vîrstele și pentru toate ocaziile vieții.

Cîntecul este prezent și în obiceiurile populare. Se disting cîntece din folclorul copiilor, cîntece populare ori cele create de compozitori în colaborare cu poeții. Cîntecele sănt variate și după stările sufletești produse de bucurie sau tristețe, entuziasm etc.

1. Descoperiți diversitatea cîntecului în aceste imagini:

2. Interpretați cîntecul popular „Zi-i din cimpoies”.

1

Zi-i din cimpoies

(cîntec popular)

Vesel

1. Frun-zu - li - ă de tri - foi, Hop, hop, iac - a - șa, _
Zi-i, bă - di - ă, din cim - poi, _ lac - a - șa și-a - șa.
Zi-i din cim-po - ieș mai ta - re, S-a - u - dă sa - tul din va - le,
S-a - u - dă sa - tul din va - le, lac - a - șa și-a - șa.

2. Frunzuliță bolovan,
Hop, hop, iac-așa,
Ia strigați la un cioban,
Iac-așa și-așa.

Să păzească oilă,
Că mânîncă florile,
Că mânîncă florile,
Iac-așa și-așa.

De ce omul cîntă?

Omul cîntă atunci cînd este vesel sau trist. Prin cîntec el își exprimă stările sufletești, povestește fapte și redă gînduri. Cîntecul îl însoțește pe om la muncă și la sărbători. Mama cîntă legânind copilul. Bărbatul cîntă dacă se află departe de casă, de sat, de familie. Cîntă tînărul îndrăgostit și omul singuratic. Prin cînt oamenii comunică.

1. Observați în ce momente din viață sună muzica în imagini.

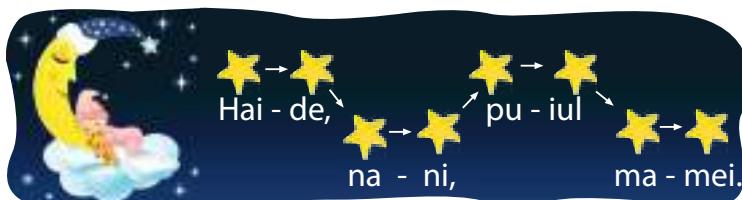
2. Audiați „Cîntecul de leagăn” de W.A. Mozart. Redați mișcarea melodiei cu gestul mîinii.

Aflați mai mult

Copilul adoarme mult mai repede auzind **cîntecul de leagăn**. El este intonat cu vocea duioasă a mamei, încetisoară, cu multe dezmerdări. Prin cînt mama comunică cu pruncul. Cîntecul creează emoții pozitive, face somnul mai liniștit, cu vise frumoase.

3. Fredonați fragmentul dintr-un cîntec de leagăn, utilizînd imaginea de mai jos.

4. a) Completați versurile de mai jos cu un cuvînt potrivit pentru dezmerdarea unui prunc: *puicuță, hulubaș, drăgostită, drăgălaș, cocuță, floare, voinicel, frumușel*.

Haide nani, puiul mamei,
Haide nani, 😊 ...

Că mama te-a legăna,
Din guriță ți-a cînta.

b) Fredonați această melodie.

Cum se creează un cîntec?

În cîntec se îmbină armonios melodia cu versurile.

Poetul compune versurile. El exprimă gîndurile, sentimentele și stările lui sufletești. Versurile au un ritm anumit și se citesc cu intonația corespunzătoare. Ritmul poeziei și intonația sănătatele care apropiu versul de muzică.

Compozitorul studiază poezia. Ea îl ajută să stabilească caracterul, ritmul, tempoul viitoarei melodii. Prin urmare, compozitorul se inspiră din opera poetului și compune melodia cîntecului.

În **cîntecul popular**, autorii versurilor și melodiei sănătatele care apropiu versul de muzică.

 1. Învătați după auz și interpretați expresiv cîntecul „Casa noastră” pe versurile poetului Grigore Vieru și muzica compozitorului Ion Macovei.

Casa noastră

1

Moderato *mf*

1. Fru - moa - să e gră - di - na Cu
nuc su-nînd din foi! Fru - moa-să-i ca - sa noa-stră Cu
ma-ma lîn-gă noi, Cu ta-ta lîn-gă noi! 2. Fru - ta-ta lîn-gă noi!

2. Frumos, frumos e cerul
Cu soare după ploi!
Frumoasă-i casa noastră,
Cu mama lîngă noi,
Cu tata lîngă noi!

2. Selectați cuvintele potrivite pentru a caracteriza melodia cîntecului „Casa noastră” din sirul ce urmează: *liniștit, calm, cu blîndețe, tulburat, zgomotos, sincer, pașnic, vioi, cu foc.*

Să cîntăm pe sunetele și notele *sol* și *mi*

Principalul element al muzicii este **melodia**, care reprezintă un sir expresiv de sunete. Sunetele muzicale se redau grafic, prin note, și cu gestul mîinii.

Să descoperim cum poate fi redată înălțimea sunetelor într-o melodie de cîntec.

Să ne amintim

Nota *sol*:

Nota *mi*:

1. Rostiti textul din desenul de mai jos, conform duratei sunetelor muzicale.

Am

o

gu

- tu

-

i

-

ți.

2. a) Observati ce se schimbă în fragmentul melodic: durata sau înălțimea sunetelor muzicale.

b) Intonați melodia arătînd cu gestul mîinii înălțimea sunetelor.

3. Interpretati expresiv cîntecul „Gutuița”.

Am o gu - tu - i - ți.

Gutuița

(din folclorul copiilor)

Moderato

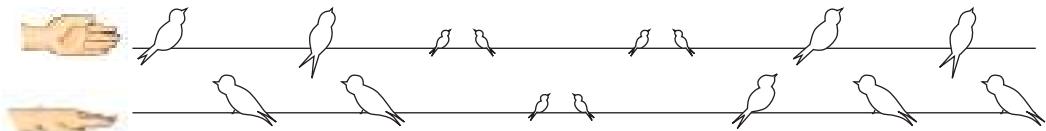
Am o gu - tu - i - ți, Vi - no-n - coa, fe-

ti - ți,

la o fe - li - u - ți.

4. Intonați melodia respectînd succesiunea sunetelor ***sol***, ***mi*** și utilizînd gestul mîinii.

Cu - cu! Cu - cu! Se a - u - de în ză - voi Cu - cu! Cu - cu!

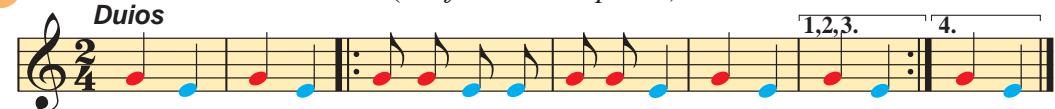

5. Interpretați „Cîntecelul” arâtînd cu gestul mîinii notele ***sol*** și ***mi***.

Cîntecel

(din folclorul copiilor)

Duios

Cu-cu cu-cu 1. Se a - u - de din ză-voi cu-cu, cu-cu, sol-mi.

2. Hai-de să cîn-tăm și noi sol-mi, sol-mi,

3. Să-n-vă-țăm un cîn-te-cel sol-mi, sol-mi,

4. Mi-ti-tel și fru-mu-șel sol-mi, sol-mi.

1

6. Intonați numele colegilor cu diferită expresivitate.

Doi - na!

a) Duios

b) Trist

c) Solemn

d) Glumet

e) Vesel

7. Compuneți o melodie pentru „Cîntecul vîntului”.

U - u! Su - fl-un vîn-tu - leț, U - u! Su - flă în-drăz - neț!

Să cîntăm cîntecele îndrăgite

În cor, toți împreună

Cu soliști și cor

Cîntecul neamului – doina

Cel mai vechi cîntec al poporului nostru este **doina**. Prin doină se exprimă sentimentul de dor și de jale. Doina alină sufletul în clipele triste. Acest cîntec liric este inseparabil de starea sufletească a omului.

Cuvîntul *a doini* înseamnă a cînta cu voce, din fluier sau din frunză.

1. Audiați doine în interpretarea cîntăreților de muzică populară.

2. Prin ce se deosebește doina de celealte cîntece?

3. Învătați după auz și interpretați cîntecul „Doina”.

Doina

Versuri: populare

Rar, doinind Solist

Muzică: Mihai Ungureanu

1. Pe-un pi-cior de plai, Pe-o gu-ră de rai, – la - tă vin în ca-le,
Se co-bor la va-le, la - la, la - la, la-la, la-la, la - la, la-la, la-la.
Totj

2. Trei turme de oi,
De oi bucălăi,
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.

3. Coboară din munți,
Din munții cărunți,
Ei tot mînă-n sir
Bîr, oiță, bîr.

4. După frunză deasă,
Iarbă de mătasă,
Apă răcoroasă,
Doină mai duioasă.

4. Redați cu mișcarea mîinii în spațiu conturul melodic al doinei.

5. Improvisați o melodie doinată pe versurile poetului V. Alecsandri, pe sunetele *sol* și *mi*:

Doină, doină, cîntec dulce!
Cînd te-aud nu m-aș mai duce.

Doină, doină, vers cu foc!
Cînd răsună eu stau pe loc.

În lumea muzicii de dans

Muzica și dansul (coregrafia) sînt legate între ele de-a lungul timpului. În trecut se dansa la curțile regale, dar și în popor.

Astăzi, prin dans, omul își exprimă emoțiile.

Muzica de dans îl însوtește pe om pe parcursul întregii vieți.

1. Studiați imaginile și numiți dansurile redate în ele.

Grigoraș Dinicu
(1889–1949)

Grigoraș Dinicu. „Hora staccato”*

Grigoraș Dinicu a fost un mare violonist și compozitor român. A studiat și interpretat de-o potrivă muzică clasică și cea lăutărească, fiind supranumit „rege al lăutarilor”.

La 18 ani, cînd absolvea Conservatorul, a interpretat o compoziție proprie, numită „Hora staccato”. Această piesă l-a făcut celebru.

2. Audiați „Hora staccato” de Gr. Dinicu. Ce calități ale poporului nostru exprimă această creație?

3. Cîntați pe note cîntecelul „Împreună să jucăm”, apoi interpretați-l sub formă de dialog muzical.

Împreună să jucăm

Jucăuș

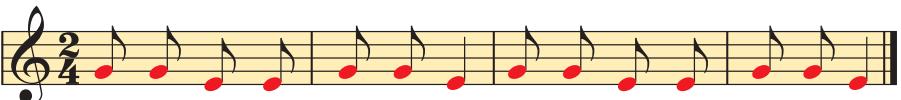
1. Îm-pre-u - nă să ju-căm, Ho-ra ma-re să for-măm,
2. Să mai vi - nă la ju - cat, Ci-ne pîn - a - cum a stat.

* Staccato – mod de interpretare a muzicii cu întreruperi scurte.

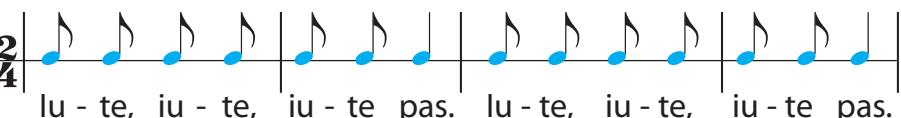
Cum ritmul organizează muzica?

Melodiile se deosebesc între ele, fiecare având propriul său ritm. Ritmul organizează mișcarea melodiei. Adeseori, doar datorită ritmului, putem recunoaște melodia audiată sau interpretată.

- 1. Divizați-vă în două grupuri: primul interpretează melodia, iar celălalt execută ritmul din cîntecelul „Împreună să jucăm” prin bătăi din palme.

melodia

1. Îm-pre - u - nă să ju-căm, Ho-ra ma-re să for-măm,
2. Să mai vi - nă la ju-cat, Ci-ne pîn - a - cum a stat.

ritmul

lu - te, iu - te, iu - te pas. lu - te, iu - te, iu - te pas.

- 2. Executați prin bătăi ușoare din palme ritmurile cîntecelor învățate.

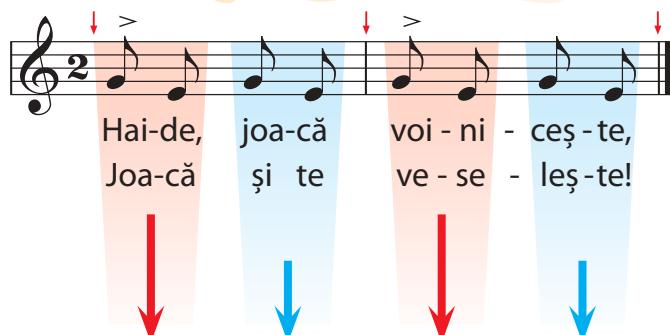
Accentul (>)
evidențiază anumite sunete într-o melodie.

3. Rostiti textul accentuînd silabele marcate cu semnul >.

Cî - te doi tot îm-pre-u-nă
Să ju-căm cu vo - ie bu-nă!

Mișcarea melodiei se măsoară în timpi.

Mișcarea melodiei poate fi alcătuită dintr-un timp accentuat și unul neaccentuat.

Dansurile neamului

Din timpuri străvechi, dansul s-a plasat pe un loc de frunte în cultura neamului nostru. „Felul de a juca al moldovenilor este cu totul diferit de al altor neamuri. Că ei nu joacă cîte doi ori cîte patru ca francezii sau polonezii. ...Ei se prind toți de mînă și joacă în cerc, mișcîndu-se în pas egal și măsurat de la dreapta la stînga. Jocul acesta se cheamă **horă**...” – aşa a caracterizat cel mai răspîndit dans popular al nostru Dimitrie Cantemir.

1. Audiați și vizionați dansurile populare „Hora” și „Sîrba” în interpretarea orchestrei și Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc”.
2. Prin ce se deosebește dansul „Hora” de „Sîrba”?

3. Interpretați cîntecul popular de joc „Alunelu”.

Alunelu

(melodie populară de joc)

Vioi

1. A - lu - ne - lu, A - lu - ne - lu, Hai la joc,

Să ne fi - e, să ne fi - e, Cu no - roc,

Refren:

Ci - ne ho-ra o să joa-ce Ma-re, ma-re se va fa-ce,

Ci - ne n-o ju - ca de - fel Va ră - mî - ne mi - ti - tel.

2. Alunelu, Alunelu, nu mai sta,
Bate talpa, bate talpa, uite-ășa!
Refren.

3. Alunelu, Alunelu, sus săltăți,
Și la stînga, și la dreapta, haideți frați!
Refren.

Pauza

Tăcerea în muzică se numește **pauză**.

Cînd pauza durează un timp, ea se numește **pauză de pătrime**. Semnul grafic al pauzei de pătrime este și gestul mîinilor .

4. Învătați după auz și interpretați cîntecul „Foaie verde siminoc”.

Foaie verde siminoc

(cîntec popular de joc)

Allegretto

1. Foa-ie ver - de si - mi - noc, ui - te-a - şă tot a - şă
Să-n-vîr-tim ho - ra cu foc ia - ca, ia - c-a - şă
Şi - na - in - te, si - na - poi, ui - te-a - şă tot a - şă
Cum se joa - că pe la noi, ui - te-a - şă şि - a - şă.

2. Tot pe loc, pe loc, pe loc,
Să răsară busuioc,
Să răsară cîte-un fir,
Cîte-un fir de trandafir.

3. Să răsară cîte-un snop,
Să miroase-a busuioc.
Bate pasul voinicesc
Pe pămîntul strămoșesc.

5. Executați exercițiul ritmic evidențiind timpii accentuați.

2 Lu-nă, lu-nă no-uă, Ta - ie pîi-nea-n do-uă şи ne dă şи no-uă.

Serghei Rachmaninov
(1873–1943)

Serghei Rachmaninov. „Polca italiană”

Serghei Rachmaninov a fost un celebru compozitor, dirijor și pianist rus.

Într-o călătorie prin Italia a rămas impresionat de muzicanții care interpretau melodii pentru trecători. Una dintre acestea l-a inspirat în compunerea piesei în ritm de dans „Polca italiană”. Melodia veselă, săltăreață a acestei lucrări cre-ează buna dispoziție și îndeamnă la dans.

Polca italiană

(fragment)

Allegretto

etc.

1

6. Audiați și vizionați interpretarea piesei „Polca italiană” de S. Rachmaninov.

7. Bateți din palme la sunetele accentuate în momentul derulării audieri.

2/4

Aflați mai mult

Polca este un dans popular sprinten de perechi. Dansul a apărut în Cehia. Apoi s-a răspândit în multe țări ale lumii.

Există melodii de polcă și în muzica noastră populară. Ca exemplu poate servi „Polca din bătrâni”, interpretată de Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii” (director artistic – Nicolae Botgros, Artist al Poporului).

8. Audiați și vizionați fragmentul din concert în care Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii” interpretează „Polca din bătrâni”.

9. Prin ce se aseamănă „Polca din bătrâni” cu „Polca italiană” de S. Rachmaninov?

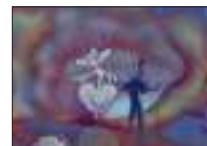
Dmitri Șostakovici. „Vals-glumă”

În creația compozitorului rus Dmitri Șostakovici, bine cunoscută în lume, sînt și piese destinate copiilor. Una dintre cele mai frumoase lucrări este „Vals-glumă”, inclusă în culegerea „Dansurile păpușilor”. Muzica valsului creează imaginea unor figuri-jucării dansînd în ritm de vals, cu mișcări de rotație.

Dmitri Șostakovici
(1906–1975)

10. Audiați „Vals-glumă” de Dm. Șostakovici și descoperiți evenimentele sonore cu ajutorul imaginilor de mai jos:

11. Cum credeți, de ce compozitorul a numit lucrarea „glumă”?

12. Învățați după auz și interpretați expresiv cîntecul „Țara mea”.

1

Țara mea

Versuri populare

Muzică: Dumitru Georgescu Kiriac

Andante

1. Ță - ra mea a - re la - nuri mă - noa - se,
Dea - luri î - nal - te, pli - ne de flori,
A - pe - le lim - pezi și ră - co - roa - se,
Ce - rul al - bas - tru fă - ră de nori.

2. Țara mea are oameni de frunte, Holde pe șesuri, codrii la munte,
Înalți ca brazii, harnici bărbați, Ah! Eu sănătatea de țara mea.

Marşul în lumea muzicii

Muzica de marş a apărut pentru ca oamenii să-şi exprime sentimentele de bărbătie, curaj, avînt, victorie, triumf şi glorie.

Ritmurile şi melodiile de marş îndeamnă oamenii la o mişcare comună şi cadenţată*.

Eugen Doga. „Marş”

Celebrul compozitor Eugen Doga este mîndria neamului românesc. Muzica lui melodioasă emană bunătate şi căldură. De aceea este cîntată şi admirată de la mic la mare.

„Marşul”, scris de Eugen Doga, impresionează prin caracterul sărbătoresc, festiv. El trezeşte sentimente de mîndrie naţională.

La compunerea acestui marş, compozitorul s-a inspirat din melodia cîntecului popular „Frunză verde de rogoz”.

1. Audiaţi „Marşul” de E. Doga. Executaţi ritmul ei prin bătăi uşoare din palme.

2. Interpretaţi cîntecul „Marşul soldaţilor”, imitînd sunarea trîmbiţei.

Marşul soldaţilor

(din folclorul copiilor)

Hotărît

A - uzi trîm-bi - taşă ră - su-nă ti - ti - ta! Şi sol -
da - ții se a - du-nă ti - ti - ta! Stea - gul fil - fi - ie în
vînt trei cu - lori. Ca - den - țat pă - șesc în rînd. Un, doi!

* Cadenţat – executat cu sau în *cadenţă*: mişcare ritmică şi uniformă.

Pauza de jumătate de timp

Pauza între sunetele muzicale oferă expresivitate creației interpretate. Pauza care durează o jumătate de timp se numește **pauză de optime**.

Semnul grafic al pauzei de optime este

1. Descoperiți expresivitatea melodiei în cîntecul „Ceasul”.

Ceasul

Tic, tac, Tic, tac, Zi-ua, noap-tea eu nu tac.

2. Care este importanța pauzei în cîntecul „Ceasul”?

3. Învățați după auz și interpretați în caracter de marș cîntecul „Soldații”.

Soldații

Versuri: Grigore Vieru Muzică: Zlata Tcaci

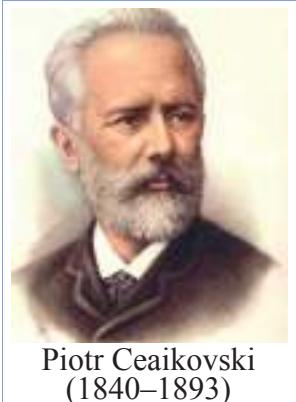
Tempo di marcia

1. Bum, bum, bum, Trec sol - dați pe drum!
Pa - sul du - pă to - bă bat,
Clă - ti - nind in - tre - gul sat,
Bum, bum, bum! Bum, bum, bum!

2. Hei, hei, hei,
Vesel cîntă ei!
Noi prin colbul ca un nor
Ne luăm din urma lor,
Hei, hei, hei! } *bis*

3. Ai, ai, ai,
Ai, ce mai alai!
Însă mama după noi
Ne tot strigă înapoi,
Ai, ai, ai! } *bis*

Piotr Ceaikovski
(1840–1893)

Piotr Ceaikovski. „Marșul soldățeilor de lemn”

Muzica compozitorului rus Piotr Ceaikovski se distinge prin bogătie melodică.

Piotr Ceaikovski a compus și piese muzicale pentru copii. Una dintre aceste piese este „Marșul soldățeilor de lemn”, inclusă în celebrul său „Album pentru copii”. Intonăriile și ritmul marșului redau pașii cadențați ai soldaților-jucării.

4. Audiați „Marșul soldățeilor de lemn” de P. Ceaikovski, imitând pașii soldățeilor în ritmul muzicii.

5. Interpretați cîntecul-joc muzical „Un elefant...”

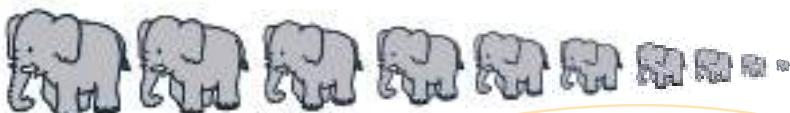
Un elefant...

1

Caracter de marș (cîntec-joc)

Un e - le - fant se le - gă - na,
Pe o pîn - ză de pă - ian - - jen,
Si pen - tru că nu se ru - pea,
A mai che - mat un e - le - fant.

Descrierea jocului: Cel puțin 10 copii formează un cerc. În centrul lui se află un elev. După interpretarea fiecărei strofe, în cerc intră un elev... și așa mai departe până la 10 copii. Interpretarea va fi însoțită de bătăi din palme, accentuindu-se silabele marcate.

Cîntecul, dansul, marșul în viața noastră

Fiecare om se bucură la auzul unui anumit tip de muzică, al unei anumite melodii. Muzica pe care o ascultăm și interpretăm ne influențează dispoziția, gîndurile și faptele. Muzica are un rol important în viața noastră.

1. a) Interpretați cîntecele „Țărișoara mea” (pagina 5) și „Cine cîntă-așa” (pagina 7) în trei caractere:

b) Care dintre ele este cel mai potrivit pentru aceste cîntece?

2. Ce tip de muzică se potrivește pentru o dedicăție învățătorului vostru?
3. Învățați după auz și interpretați expresiv cîntecul „Învățătorul”.

1

Învățătorul

Versuri: Grigore Vieru

Vioi

Muzică: Vasile Verega

1. Cît de bun ești Dum-nea - ta, Scump în - vă - ță - tor,
Doar măi - cu - ță es - te-a - șa, Scump ^{1.}în - vă - _{2.} ță - tor.

Mîni o su-tă de-ai a - vea, Scump în-vă-ță-tor, Scump în-vă-ță-tor,
Cu toa - te ne-ai mîn-gî-ia.

2. Cît de bun ești Dumneata,
Scump învățător,
Doar izvorul este-așa,
Scump învățător.

3. Cît de bun ești Dumneata,
Scump învățător,
Doar soarele este-așa,
Scump învățător.

4. Alcătuți individual câte o listă cu creații muzicale preferate.

Îmbinarea celor trei tipuri de muzică

Cele trei tipuri mari de muzică – **cîntecul, dansul, marșul** se pot îmbina între ele. Aceasta se produce datorită elementului lor comun – *melodia*. Din îmbinarea tipurilor principale de muzică au apărut: *cîntece-dansuri; cîntece-marșuri; marșuri-dansuri; cîntece-dansuri-marșuri*.

1. Audiați piesa „Imnul neamului” de Ilie Gorincioi, pe versurile lui Grigore Vieru, în interpretarea Capellei Corale „Moldova”.

2. Cărui tip de muzică corespunde piesa „Imnul neamului”? Ce îndemn conține?

Capela Corală „Moldova”, dirijor – Valentin Budilevski

Aflați mai mult

Imnul este un cântec solemn pentru preamarirea unui eveniment din viața unui erou, a unui neam.

1

3. Învătați și interpretați cântecul de joc „Cum cîntă țara”.

Cum cîntă țara

Versuri: populare, prelucrate de Grigore Vieru

Muzică: populară

Sîrbă

1. Frun-ză ver-de ca se - ca - ra, Hai, doi - na, doi - na, doi - na,
2. Un - de merg și ori-ce fac Îmi iau cîn - te - cul meu drag.

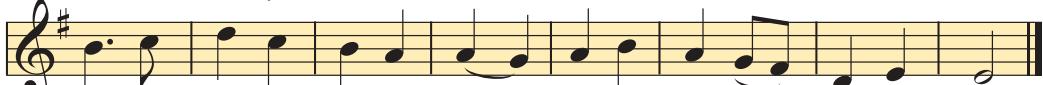

A - u - ziți cum cîn - tă ța - ra, Hai, doi - na, doi - na, doi - na.
Și doi-nind la deal, la va - le, Mai u - şor grî-ul ră - sa - re.

Refren:

Am să cînt și eu cu ea, Hai, doi-na, doi - na, doi - na,

Că e ță - ri - soa-ra mea, Hai, doi-na, doi - na, doi - na.

Autoevaluare

1. Dacă te-ai întâlni cu o persoană care nu știe ce este muzica, despre ce i-ai povesti în primul rînd?
2. Elaborează câteva reguli de audiere a muzicii pentru colegii tăi din clasa intîi.
3. Realizează un studiu astfel: întreabă persoane de diferite vîrste și profesii de ce omul cîntă? Ordenează răspunsurile într-o succesiune și alege cel mai interesant răspuns.
4. Compune continuarea desenului ritmic și execută-l la un instrument muzical pentru copii.

Pă-strați ho-re - le și cîn-tul, E -le-m-po-do - besc pă-mîn-tul.

5. Improvizează o melodie pe sunetele *sol* și *mi* în baza textului de mai jos.

„Cui îi place muzica

Ştie ce-i duminica.” (Gr. Vieru)

Scrie/notează pe caiet, cu ajutorul simbolurilor, cea mai reușită variantă.

6. Numește momentele din viață cînd sună cîntecul, dansul, marșul.
7. Completează pe caiet tabelul de mai jos cu exemple de creații muzicale studiate.

Tipul de muzică	Titlul creației muzicale, autorul	Genul (cîntec, dans, marș)
Muzică creată de compozitor		
Creație muzicală populară		
Muzică interpretată de cor		

II. Posibilitățile expresive și descriptive ale muzicii

Muzica – expresie a sentimentelor umane

Operele muzicale ajută la exprimarea trăirilor și gîndurilor. Muzica redă și sentimente deosebit de puternice din viața omului – dor, mîndrie, tristețe, veselie etc.

1. Învătați și interpretați expresiv piesa vocală „Cîntă”.

Cîntă

Versuri și muzică: Alexandru Pașcanu

Moderato f

1. { Te-ai tre-zit? Cîn-tă! Spa-lă-te și cîn-tă! Ai mîn-cat?
Ve-sel ești? Cîn-tă! Ai ne-ca-zuri? Cîn-tă! Cînd te joci!
2. { La o - raș Cîn-tă! Și la ța-ră Cîn-tă! Sus pe munți
Ci-ne-i bun Cîn-tă! Cîn-tă și te-n-cîn-tă Cei cu-minți

1. { Cîn-tă! Cîn-tă și pe drum 1. | 2. | Tutti
Cîn-tă! Cîn-tă și a - cum! Noi cîn-tăm cu drag
2. { Cîn-tă Și pe li-to - ral
Cîn-tă Cît mai mu-zí - cal.

Tra, la, la, la, tra, la, la, Vrem să fi-e mu-zí - cal, Tra, la, la, la
la, Noi sîn-tem vo-ioși, să-nă-toși și fru-moși Pen-tru că,
Da, da, da Bătăi din palme 1.2. 3.
Ştim cu toți cîn-tă, ta

Ludwig van Beethoven. Piesa „Vesel. Trist”

Muzica celebrului compozitor german Ludwig van Beethoven încîntă inimile iubitorilor de muzică mai mult de 200 de ani.

Din copilărie, Beethoven a fost un talentat interpret la mai multe instrumente muzicale (clavecin, orgă, pian, vioară). La 8 ani a dat cel dintîi concert în public. Primele sale compoziții le-a făcut la vîrsta de 12 ani.

Ludwig van Beethoven
(1770–1827)

Piesa pentru pian „Vesel. Trist” este alcătuită din trei părți. După expresia unei dispoziții vesele (în partea I) urmează expresia unei dispoziții triste (partea a II-a).

2. Audiați piesa „Vesel. Trist” și determinați cum se exprimă sentimentele omului în cele trei părți.
3. Redați caracterul muzicii din piesă prin desenarea cu gestul mânii a conturului melodiei în spațiu.
4. Explicați schimbarea sentimentelor din această creație muzicală, completând pe caiet tabelul de mai jos:

Repere pentru caracterizare	Structura piesei „Vesel. Trist”		
	Partea I	Partea a II-a	Partea a III-a
Sentimentul muzicii	Vesel	Trist	?
Caracterul melodiei	Sprinten	Domol	?
Conturul melodiei			?

5. Imaginele de mai jos reflectă diferite expresii ale emoțiilor. Numiți-le pe cele mai potrivite pentru caracterul piesei „Vesel. Trist”.

1

2

3

4

Sentimentele exprimate prin dans

Joc este numit dansul popular românesc. Dansând, oamenii își pot exprima sentimentele legate de orice activitate sau eveniment din viață. Melodiile înșuflețite ale jocului oglindesc dragostea de viață a neamului nostru.

În trecut, jocul era o petrecere populară la care se dansa.

Eugen Coca
(1893–1954)

Eugen Coca. Piesa „Joc”

Eugen Coca, compatriotul nostru, a fost un talentat compozitor și violonist. De mic a învățat să cânte la vioară de la tatăl său, Costache Coca, lăutar renumit din părțile Sorocii. Îndrăgostit de muzica populară, Eugen Coca compune 22 de jocuri – piese pentru orchestra simfonică.

2

1. Audiați piesa „Joc” de E. Coca. Descrieți ce dispoziție creează muzica.
2. Învățați și interpretați cu voioșie cîntecul „Cui îi place a hori”.

Cui îi place a hori

Versuri: Grigore Vieru

Muzică: Eugen Mamot

1. Cui îi pla-ce a ho - ri, Cui îi pla-ce a doi - ni,
Vo - io - - și - a cui îi pla - ce,
Ma - re ma - re se va fa - ce!

2. Mie-mi place a hori, Mie-mi place a hori,
Mie-mi place a doini, Mie-mi place a doini,
Voioșia mult îmi place, Cît de mare mă voi face?!

Sunetul și nota *la*

Sunetele dintr-o melodie relaționează¹ precum oamenii în timpul comunicării.

Sunetul și nota *la* urmează după sunetul și nota *sol*.

Nota *la*:

1. Intonați melodia din folclorul copiilor „Uța, uța”, folosind și gestul mânii.

Uța, uța
(melodie populară)

Răruț

U - ța, u - ța vră - bi - u - ța Se dă - n lea - găn cu cren - gu - ța,
Sus, jos u - ța cu cren - gu - ța Se dă - n lea - găn vră - bi - u - ța.

2. Creați modele melodice la propriul nume, folosind notele *sol*, *mi* și *la* în diverse succesiuni.

Exemple:

Ni - cu - sor
I - o - nuț

Mă - ri - oa - ra
Da - ni - e - la

3. Ce emoții exprimă chipurile de copii de mai jos: veselie, tristețe, solemnitate, bucurie?

A - ni - şoa - ra

A - le - xan - dru

4. Intonați numele copiilor în corespondere cu emoțiile exprimate pe chipurile lor.

¹ A relaționa – (aici) a se afla în relație, în legătură.

Tăria sunetelor muzicale. Nuanțele dinamice

1. Ce sunete produc obiectele din imagini? Care este tăria lor sonoră?

încet (**p**)

potrivit de încet (**mp**)
potrivit de tare (**mf**)

tare (**f**)

Muzica poate să imite sunetele produse de ființe și lucruri.

În muzică, tăria sonoră se notează prin termeni de nuanță. Cele mai cunoscute nuanțe dinamice sunt: **încet, potrivit (de încet, de tare), tare**. Însă nicio muzică nu poate suna într-o singură nuanță (tărie).

2

2. Alegeti nuanțele dinamice potrivite pentru interpretarea expresivă a „Cîntecului de toamnă”.

Cîntec de toamnă

Versuri: Vasile Lebedinski

Muzică: Mihai Ungureanu

Murmurînd

1. Tre-mu-ră o frun-ză Sin-gu-ră pe ram.
2. Să nu fi-e pra-dă Vîn-tu-lui pri-beag.

Ci - ne s-o a - u - ză? Vîn - tul suf - lă-n geam.
Frun - za vrea să ca - dă Pe me - lea - gul drag.

Ci - ne s-o a - u - ză? Vîn - tul suf - lă-n geam.
Frun - za vrea să ca - dă Pe me - lea - gul drag.

3. Executați cîntecul „Trenul” cu acompaniament ritmic.

Trenul

(cîntec-exercițiu)

Andante

Muzică: Sergiu Croitoru

Tre-nul fu - ge, fu - ge, ni-men-i nu-l a - jun - ge,
Tre-nul nu se te - me de plo i și tro - ie - ne,

Semnul arată creșterea treptată a tăriei sonore.

Semnul indică scăderea treptată a tăriei sonore.

4. Alegeți nuanțele dinamice potrivite pentru a descrie mersul trenului.

2

du, du, du! du, du, du! hai, tre - nu - tu - le, mă du!

A. Imitați mersul trenului ce vine din depărtare după schema:

p **f**

B. Redați apropierea și îndepărarea trenului, schimbînd tăria sonoră după schema:

p **f** **p**

5. Învătați și interpretați cîntecul „Ecoul” cu respectarea nuanțelor dinamice indicate.

Ecoul

Versuri: Grigore Vieru

f p f

Muzică: Ion Macovei

p

1. Au - u! Au - u! Măi e-co - u - le, a - uzi? Măi e-co - u - le a - uzi?

Spu-ne co-lo prin-tre duzi. Spu-ne co-lo prin-tre duzi. N-ai vă-zut un roi de-al-bi-ne?

N-ai vă-zut un roi de-al-bi-ne? Bi - ne, bi - ne, bi - ne, bi - ne!

Măi e-co-u - le, a - uzi? Măi e-co-u - le, a - uzi? A - u! A - u!

2. A-u! A-u!

Fiindcă eu n-am observat.

Fiindcă eu n-am observat.

Din știubei cînd a zburat.

Din știubei cînd a zburat.

Mă jucam atunci cu goarna.

Mă jucam atunci cu goarna.

– Iarna, iarna, iarna, iarna!

3. A-u! A-u!

– Măi, ecoule, ești prost.

– Măi, ecoule, ești prost.

Să te-ntreb nici n-are rost.

Să te-ntreb nici n-are rost.

Iarna nu puteau să zboare!

Iarna nu puteau să zboare!

– Oare, oare, oare, oare??!

Cum vom
cînta:
p → încet
f → tare

Sentimentele exprimate în marş

Muzica marșului sugerează pasul cadențat. Toate marșurile sună solemn, dar exprimă și diferite sentimente.

1. Ce exprimă muzica în:

- Marșul militar
- Marșul sportiv
- Marșul funebru
- Marșul de nuntă

?

festivitate
patriotism
îndurerare
glorie

Ludwig van Beethoven. Marșul „Pe ruinele Atenei”

Marșul „Pe ruinele Atenei” de Ludwig van Beethoven redă o festivitate. Muzica marșului la început sună foarte încet. Pe urmă trece în sonorități foarte tari și apoi sună din ce în ce mai încet. Astfel este redat mersul unor militari, care vin din îndepărțare și pleacă la luptă.

2. Audiați marșul. Ce sentimente poate exprima această muzică în comparație cu cea de dans sau cîntec?

Prin cîntec, dans și marș muzica poate exprima sentimentele unui om, ale unor grupuri de oameni, uneori chiar ale unor popoare.

Ce exprimă muzica?

cîntec

dans

marș

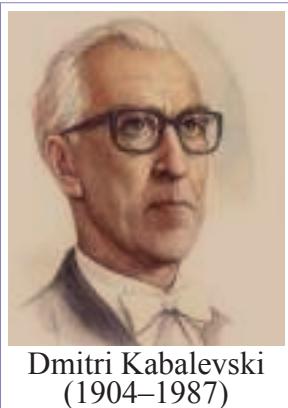
sentimente de veselie, tristețe, dor, suferință; gînduri, dispoziții, atitudini, bărbătie, vitejie, demnitate

3. Selectați cuvintele potrivite din sir, pentru a arăta ce exprimă muzica în 1) cîntec, 2) dans și 3) marș: *bărbătie, vitejie, demnitate, solemnitate, duioșie, tristețe, dor, suferință, mîndrie, bucurie, veselie*.

Portretul muzical

Portretul muzical reprezintă chipul unei persoane descris prin mijloacele muzicii. În portretul muzical caracterul muziciei redă trăsăturile personajului, sentimentele, gîndurile lui.

Dmitri Kabalevski. Piesa „Trei prietene: Ștrengărița. Plîngăreața. Răutăcioasa”

Vestitul compozitor, dirijor, pianist rus Dmitri Kabalevski a scris muzică și pentru copii.

Piesa pentru pian „Trei prietene: Ștrengărița. Plîngăreața. Răutăcioasa” reprezintă trei personaje-fetițe diferite. În denumirile celor trei părți se pune în evidență caracterul fiecărei dintre aceste fetițe.

1. Audiați cu atenție lucrarea „Trei prietene...” de Dm. Kabalevski.

2. Cum credeți, de ce compozitorul a intitulat lucrarea astfel?

3. Portretul muzical al cărei fetițe vă place cel mai mult? Ce trăsături de caracter din cele descrise în muzica piesei le considerați negative?

4. Descrieți portretul muzical al fetelor din piesa „Trei prietene...”, completând pe caiet tabelul de mai jos:

Repere pentru caracterizare	Evenimente sonore		
	Ștrengărița	Plîngăreața	Răutăcioasa
Conturul melodic			
Nuanțele dinamice	<i>mf</i>	<i>p</i>	<i>f</i>
Dispoziția muzicii	?	?	?

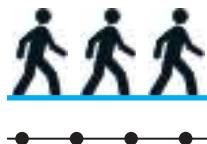
Mersul melodic

Expresia muzicii într-un cîntec o descoperim dacă urmărim **mersul melodic**. Mersul melodic se aseamănă cu variate mișcări din viață.

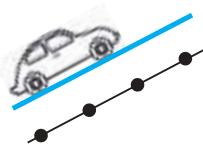

1. Observați sensul mișcării melodiei redat în imaginile de mai jos.

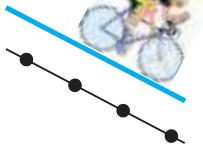
Liniar

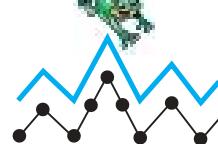
Ascendent

Descendent

Prin salt

Înălțimea sunetelor într-o melodie creează mersul melodic.

2. Învătați și interpretați cîntecul „Viața e una”.

Viața e una

Versuri: Dumitru Matcovschi

Muzică: Raisa Buciuceanu

Lent

1. Via - ța e u - na în - tot-dea - u - na Și-i ca lu - mi - nă
a tu - tu - ror, Nu - mai de via - ță, nu-mai de via - ță,
Nu - mai de via - ță îmi es - te dor.

2. Dragu-mi-i omul, dragu-mi-i pomul
Cel din cîmpie, cel roditor,
Numai de-un cîntec, numai de-un cîntec,
Numai de-un cîntec îmi este dor.

Ştefan cel Mare şi Sfint – domnitor al Moldovei

Portretul muzical în cîntec

Chipul și caracterul unui om pot fi redate prin cîntec – cel mai popular și răspîndit gen de muzică.

Cîntecele-portrete muzicale reprezintă personalitățile remarcabile și importante din istoria neamului. Una din aceste personalități a fost Ștefan cel Mare – domnitorul Moldovei, care a știut să-și apere țara și poporul de dușmani.

1. Numiți alte personalități ilustre din trecutul neamului nostru.

Figura lui Ștefan cel Mare este legată de faptele glorioase ale poporului român. Cum ar suna portretul muzical al domnitorului Moldovei Ștefan cel Mare?

2. Audiați cîntecul popular „Ștefan, Ștefan, domn cel Mare”. Comparați caracterul melodiei din strofă cu cel din refren.

3. Intonați expresiv prima frază muzicală din cîntecul „Ștefan, Ștefan, domn cel Mare”, marcînd mersul melodiei cu gestul mîinii.

Ştefan, Ștefan, domn cel Mare

Moderato
mf

(cîntec popular, fragment)

Şte - fan, Şte - fan, domn cel Ma - re,
Sea - măn pe lu - me nu a - re.

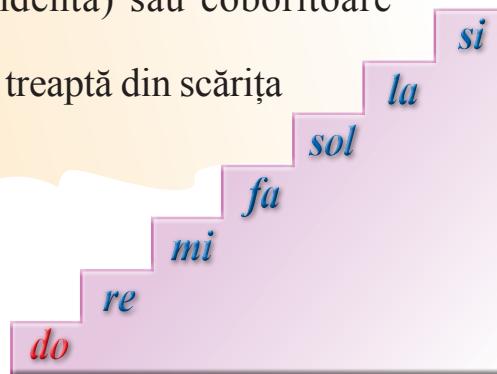
4. Ce calități ale domnitorului exprimă mersul melodiei? Alegeți cuvintele potrivite: viteaz, voinic, mîndru, curjos, eroic, victorios, legendar.

Sunetul și nota *do*

Pe scărița muzicală sunetele sănătătoare sunt ordonate după înălțime în succesiune suitoare (ascendentă) sau coborîtoare (descendentă).

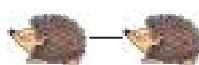
Sunetul și nota *do* este prima treaptă din scărița muzicală.

Nota *do*:

1. Cîntați pe note urmărind imaginile și arătînd cu gestul mîinii fiecare notă.

sol

mi

do

Araciul

2. Alegeti nuanțele dinamice potrivite și interpretați expresiv cîntecul „Araciul”.

Araciul

(din folclorul copiilor)

Ci-ne-i pe că - ra - re Şi-a-re în spi - na - re
Un ghem plin de a - ce? E-un a - rici! Dă-i pa - ce!

Modest Musorgski. Suita „Tablouri dintr-o expoziție”

Modest Musorgski
(1839–1881)

Renumitul compozitor rus Modest Musorgski a creat suita pentru pian „Tablouri dintr-o expoziție” (imagini redate prin sunete) în amintirea prietenului său, pictorul Viktor Hartmann.

Mai devreme, prietenii pictorului au organizat în amintirea acestuia o expoziție de tablouri. Picturile de la expoziția respectivă l-au inspirat pe Musorgski în compunerea a 10 piese pentru pian.

3. Audiați piesele „Baletul puișorilor ieșiți din găoace” și „Baba-Cloanță”.

În piesa „Baletul puișorilor ieșiți din găoace” este redat chipul puilor abia apărăți pe lume. Muzica exprimă tipetele răsunătoare ale puișorilor și primii pași nesiguri ai lor.

În piesa „Baba-Cloanță” este redat portretul acestui personaj din basme. Piesa începe cu două sunete stridente, care, peste o pauză, se repetă mai tare și mai însăspăimântător. În partea de mijloc a piesei ne apare tabloul unei păduri fermecate. Iar în partea a treia deslușim zborul Babei-Cloanță în piuă.

4. Comparați portretul muzical al puișorilor cu cel al Babei-Cloanță.

5. Imitați prin mișcări și gesturi chipul personajelor din muzica audiată.

6. Alegeți culorile potrivite și desenați portretul unui personaj din piesele audiate.

V. Hartmann. Costume de puișori pentru un spectacol

V. Hartmann. Căsuța Baba-Cloanță

7. Învătați și interpretați cîntecul „Făt-Frumos”.

Făt-Frumos

Versuri: Iulian Filip

Muzică: Daria Radu

Moderato

1. Făt - Fru - mos ve - nea pe jos,
A - vea flu - ie - raș de os, Făt - Fru - mos ve-
nea pe jos, A - vea flu - ie - raș de os.

Refren: Flu - ie - raș, flu - ie - raș,
Cin - tă-mi dră - gă - laș. Flu - ie - raș,
flu - ie - raș, Cin - tă-mi dră - gă - laș.

2. Făt-Frumos venea călare, } (bis)
Avea fluierăș de floare.

Refren.

3. Făt-Frumos venea în zbor, } (bis)
Avea fluierăș de dor.

Refren.

8. Desenați pe caiet conturul melodiei pentru fiecare strofă, în corespondere cu conținutul versurilor.

Muzica și mișcarea

Multe lucruri ce ne înconjoară se află în continuă mișcare. Arta muzicii dispune de variate posibilități în redarea mișcării. De exemplu: mersul trenului, ropotul cailor, zumzetul bondarului și.a. Deseori în muzică recunoaștem sunete care amintesc mișcări din natură: ţuieratul vîntului, murmurul izvorului (curgerea apei), foșnetul codrului etc.

În creațiile muzicale pot fi imitate diverse sonorități.

1. Improviați prin imitare sonorități caracteristice pentru: a) un crâng din mijlocul pădurii; b) o stradă dintr-un oraș.

2. Ce sunete se potrivesc mai mult pentru descrierea unui tablou din crâng – muzicale sau zgomotoase?

2

Robert Schumann. Piesa pentru pian „Călărețul curajos”

Robert Schumann
(1810–1856)

Compozitorul german Robert Schumann a compus un album de piese pentru pian, dedicat copiilor. Fiecare piesă ne invită în lumea basmelor.

Urmărind melodia în piesa „Călărețul curajos”, deslușim mersul pe cal al personajului. Muzica sugerează apropierea călărețului, momentele de urcare la deal și coborîre, plecarea lui spre alte depărtări. Mersul melodic redă ropotul copitelor de cal.

3. Audiați piesa „Călărețul curajos” de R. Schumann.

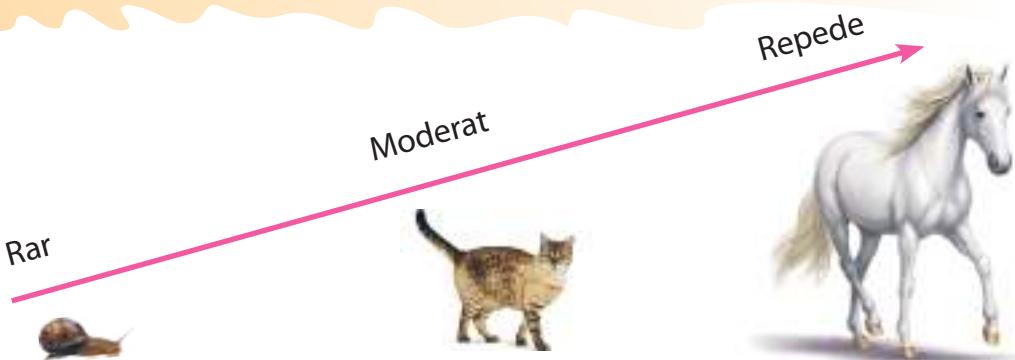
The musical notation is for a piano piece in 6/8 time. It features a treble clef, dynamic markings (mf, sf, sf, etc.), and various note patterns representing the movement of a horse. The notation ends with the instruction "etc."

4. Descrieți desfășurarea evenimentelor sonore din piesă.

Tempoul

Rapiditatea (viteza) cu care se interpretează muzica se numește **tempou**. Modificarea tempoului influențează mult caracterul muzicii. La indicarea tempoului se utilizează termenii: **rar**, **moderat**, **repede**.

Frédéric Chopin. Valsul „Le petit chien” (Cățelușul)

Celebrul compozitor polonez Frédéric Chopin a creat valsul „Le petit chien”, fiind inspirat de comportamentul unui cățel, care dădea prietenos din coadă. Mersul jucăuș al melodiei sună foarte vioi.

Această piesă a fost numită mult timp „Vals-minut”, deoarece pianistii încercau să-l interpreteze într-un minut (420 de note!).

Frédéric Chopin
(1810–1849)

1. Audiați valsul „Le petit chien”. Descrieți personajul muzicii, completând pe caiet tabelul de mai jos.

Repere pentru caracterizare	Evenimente sonore		
	1	2	3
Dispoziția	Agitat	Visător	Agitat
Conturul melodiei			
Tempoul	?	?	?

Tabloul muzical

În muzică deseori este descrisă natura din jurul nostru. De exemplu, se imită sonor diverse fenomene ale naturii: ploaia, vîntul, tunetul, căderea fulgilor etc. De aceea unele creații muzicale poartă denumirea anotimpurilor, a fenomenelor naturii.

Tabloul muzical reprezintă o creație muzicală instrumentală, în care se descrie un tablou de natură.

Claude Debussy.

Piesa „**Dansul fulgilor de nea**”

Claude Debussy
(1862–1918)

Compozitorul francez Claude Debussy a alcătuit o suită (culegere) din șase piese pentru pian „Colțișorul copilăriei” și le-a dedicat micuței sale fiice Chouchou (se pronunță Șușu).

În piesa pentru pian „Dansul fulgilor de nea” este descrisă căderea fulgilor, care treptat se transformă într-un dans. Piesa reprezintă un tablou muzical de iarnă, în care mișcarea fulgilor se aseamănă cu jocul vesel al copiilor.

1. Audiați piesa pentru pian „Dansul fulgilor de nea” de C. Debussy.
2. Imitați prin mișcări plastice căderea fulgilor, expusă în această lucrare.
3. Cum credeți, de ce mișcarea fulgilor este redată prin dans?

Dansul fulgilor de nea

(fragment)

Muzică: Claude Debussy

Allegro moderato

pp dolce e mollemente

4. Memorați cîntecelul „Ninge” după auz. Alegeți nuanțele dinamice (puterea sonoră) și tempoul potrivite pentru intonarea melodiei din strofă și refren.

Ninge

(din folclorul copiilor)

Moderato

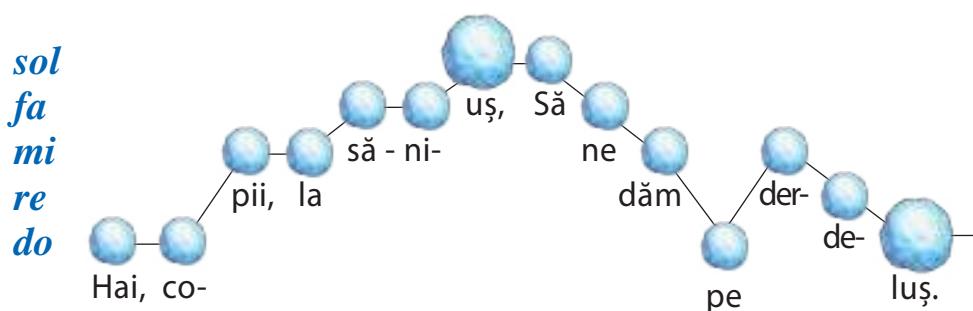
Nin - ge, nin - ge, nin - ge-n - ce - ti - şor,
ca - de, ca - de cî - te-un ful - gu - şor.

Refren:

Hai, co - pii, la să - ni - uş Să ne dăm pe der-de - luş.
Cîm - pul şi în - tre - gul sat Hai-nă al - bă - au îm - bră - cat.

5. a) Observați sensul mișcării melodiei în refrenul cîntecului „Ninge”.

b) Explicați de ce melodia la începutul refrenului se mișcă ascendent (în sus), iar apoi descendenta (în jos).

6. Memorați și interpretați expresiv cîntecul „Hora albă”.

Hora albă

Versuri: Grigore Vieru

Tempo di hora

Muzică: Dumitru Gheorghita

2. Fulgii sînt prea mititei

Si să joace nu știu ei,

Joacă, joacă singurei,

Nici în doi și nici în trei.

3. Hai să le-arătăm, băieți,

Jocul nostru săltăreț,

Jocul nostru din bătrâni

Uite-așa e: prins de mîini!

7. Caracterizați tabloul pe care vi-l imaginați la interpretarea cîntecului „Hora albă”.

8. Cum credeți, ce l-a făcut pe poetul Gr. Vieru să-și intituleze poezia „Hora albă”?

9. Interpretați cîntecul „Hora albă” executînd mișcări în caracter de horă.

Antonio Vivaldi. Concertul „Iarna”, partea a III-a

Antonio Vivaldi
(1678–1741)

Compozitorul italian Antonio Vivaldi a compus concerte dedicate anotimpurilor, intitulîndu-le: „Primăvara”, „Vara”, „Toamna”, „Iarna”.

Muzica concertului „Iarna” reprezintă un tablou muzical al acestui anotimp. În partea a III-a a concertului este redat jocul copiilor cu bulgării de zăpadă, alunecarea săniușelor de pe derdeluș, viforul de iarnă.

10. Audiați partea a III-a a concertului „Iarna” de A. Vivaldi. Urmăriți desfășurarea evenimentelor muzicale.

11. a) Observați cum se schimbă expresivitatea melodiei în concertul „Iarna”.

b) Găsiți diferență: ce transmit și ce descriu intonațiile muzicale din concert?

12. Învătați și interpretați cântecul „Ninge pe cărare”. Însoțiți cântul cu mișcări muzical-ritmice, potrivite caracterului și expresivității melodiei.

Ninge pe cărare

Moderato

mf

Versuri și muzică: Dumitru Stancu

1. Ninge pe cărare, Cît vezi în zare...

Flori de nea s-a-nă, Pes-te gră-di-nă.

Refrin:

Zboa-ră, să-ni-u-ťă, Pe po-te-cu-ťă,

Zboa-ră, să-ni-u-ťă, Pe po-te-cu-ťă.

2. Albe case-n siruri
Trecem ca vîntul...
Cîntă tot văzduhul,
Rîde pămîntul.

Refrin.

3. Soarele zîmbește,
Frigul gonește;
Omul de zăpadă
Nasul o să-și piardă.

Refrin.

13. Interpretati cu duioșie cântecul „Colindită” de la pagina următoare. Acompaniați interpretarea cu un clinchet de clopoței.

14. Ce dispoziție vă creează acest cântec?

Colindă

(versuri populare)

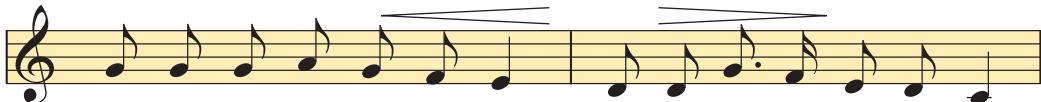
Allegro

mf

Muzică: Emil Montia

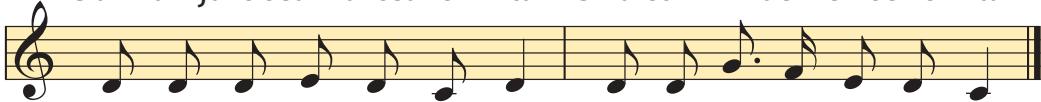
1. Co - lin - di - ță nu-i mai mul-tă Să tră - ias - că ci-ne-as-cul-tă
2. Sus, mai sus v-am î - năl - țat Ce - am ști - ut, noi v-am cîn-tat

Sus la ce - ruri o - năl - țăm Și la gaz-de o-n- chi - năm
Să ră - mî - neți să - nă - toși, Să - nă - toși și bu - cu - roși

O-n - chi - năm cu ve - se - li - e Și cu ma - re bu - cu - ri - e
C-am a - juns sea - ra cea sfîn - tă Cînd co - lin - de - le se cîn - tă

C-am a - juns sea - ra de-A - jun A bă - trî - nu - lui Cră - ciun.
Săr - bă - toa - rea lui Hris - tos Să vă fi - e de fo - los.

2

Ce descrie muzica?

Acțiune

Mișcare

Tablou

Portret

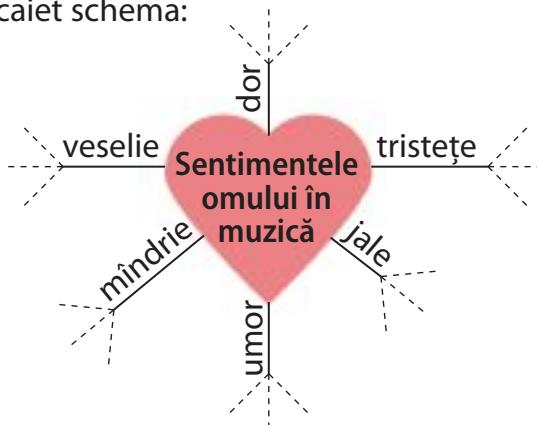

15. Dați exemple de creații în care muzica descrie mișcarea, acțiunea, portretul, tabloul. Explicați cum descrie muzica.

Autoevaluare

1. Numește creații muzicale care exprimă diferite sentimente umane. Completează pe caiet schema:

2. Elaborează un program artistic pentru un concert de muzică pe tema: „Portretul muzical”.
3. Explică cum muzica descrie și exprimă portretul unui personaj.
4. Intonează fragmente din cîntecurile învățate care au mersul melodic ascendent, descendent.
5. Improvizează o melodie pe sunetele și notele *do, mi, sol*, care exprimă/descrie ploaia:
„Plouă, ploiuță,
Plouă, cuconiță,
Plouă, plouă tare,
Pentru roadă mare.”
6. Completează pe caiet tabelul de mai jos.

Exemple de creații muzicale	Titlul și autorul creației muzicale
Exprimă dispoziții, sentimente	
Descriu mișcare, acțiune	
Portret muzical	
Tablou muzical	
Preferate	

III. Caracterul cantabil, dansant și de marș al muzicii

Caracterul variat al muzicii

Arta sunetelor muzicale este foarte variată. Diversitatea ei pornește de la tipurile principale de muzică – *cîntecul, dansul, marșul*. Cîntecul a generat însușirea muzicii numită *cantabilitate*, dansul – *caracterul dansant* și marșul – *caracterul de marș* al muzicii. Cu noastrărea acestor însușiri ale muzicii deschide orizonturi largi spre înțelegerea tainelor artei sunetelor muzicale.

3

1. Audiați și vizionați „Poloneza” de Mihail Oginski în trei variante interpretative:
a) pian; b) cor; c) orchestră simfonică.

2. Determinați auditiv părțile lucrării care sună în caracter cantabil (de cântec), dansant (de dans), de marș.

Aflați mai mult

„Poloneza” de compozitorul M. Oginski este un dans de salon cu o linie melodică foarte expresivă, în care se recunosc cele trei însușiri ale muzicii: cantabilitatea, caracterul dansant și caracterul de marș.

Dans de salon

Caracterul cantabil al muzicii

Cantabilitatea (sau **caracterul cantabil** al muzicii) este însușirea unei piese muzicale, vocale sau instrumentale, de a avea o linie melodica expresivă. Pentru a arăta felul interpretării unei astfel de lucrări, se utilizează termeni speciali din limba italiană. De exemplu: *cantabile* (melodios), *espressivo* (cu expresivitate), *placido* (calm, liniștit).

Cîntecul fără cuvinte

Cîntec fără cuvinte se numește o creație instrumentală de proporții mici. În ea, cantabilitatea liniei melodice este deosebit de accentuată. Cele mai multe piese instrumentale numite *cîntece fără cuvinte* au fost scrise pentru pian.

La acest gen de muzică instrumentală au apelat mai mulți compozitori celebri: Felix Mendelssohn (49 de lucrări), Piotr Ceaikovski și alții.

1. Audiați și vizionați interpretarea la pian a lucrării „Cîntec fără cuvinte” de compozitorul german Felix Mendelssohn.

2. Fredonați fragmentul de mai jos.

Cîntec fără cuvinte

(fragment)

Andante, espressivo

3. Executați cu gestul mîinii linia melodica a lucrării.

4. Caracterizați lucrarea folosind cuvinte și expresii potrivite: *melodioasă, liniștită, expresivă, calmă, însuflețită* etc.

5. Numiți lucrări muzicale audiate și interpretate vocal, în care se resimte caracterul cantabil.
6. Cine sănt autorii muzicii și versurilor lucrărilor muzicale enumerate?
7. Ce dispoziție creează muzica creațiilor pe care le-ați numit?
8. Interpretăți expresiv cîntecul „Săniuța” de Ion D. Vicol.

Săniuța

Versuri și muzică: Ion D. Vicol

Vesel mf

9. Găsiți cuvintele potrivite pentru caracterizarea cîntecului „Săniuța”. De exemplu: caracter jucăuș, vesel, ușor, sprinten, mișcător etc.

10. Acompaniați ritmic la instrumente-jucării (tobiță, clopoței, trianglu etc.) melodia cîntecului „Săniuța”.

11. Redați printr-un desen joaca copiilor la săniuș.

Wolfgang Amadeus Mozart. „Mica serenadă nocturnă”

W.A. Mozart este cel mai dotat¹ muzician pe care l-a cunoscut vreodată omenirea. Muzica mozartiană are mult farmec.

„Mica serenadă nocturnă” este o compoziție pentru orchestra de cameră. Partea a doua a lucrării are la bază o melodie de o finețe excepțională. Mozart a intitulat-o „Romanță”.

Wolfgang Amadeus
Mozart
(1756–1791)

12. Audiați și vizionați interpretarea „Romanței” din „Mica serenadă nocturnă” de W.A. Mozart.

13. Intonați după auz un fragment din melodia „Romanței”.

Romanță

(fragment)

Andante

Pe vi - oa - ră zboa - ră mî - na mea u - şor, În noa - pte
tai - nic plu - teş - te - un cîn - tec plin de dor. etc.

14. Audiați și vizionați interpretarea piesei „Mica serenadă nocturnă” în întregime.

15. Expuneți-vă impresiile după audiere.

Aflați mai mult

Romanță – compoziție muzicală pentru voce cu acompaniament instrumental și un conținut liric, sentimental.

Serenadă – compoziție muzicală vocală sau instrumentală cu caracter liric, alcătuită din mai multe părți, interpretată seara ori noaptea în semn de omagiu sau de dragoste față de o persoană.

¹ Dotat – (aici) înzestrat cu calități artistice deosebite.

Edvard Grieg
(1843–1907)

Edvard Grieg. „Cîntecul lui Solveig”

Compozitorul norvegian Edvard Grieg a crescut într-o familie cu tradiții muzicale. Primele sale piese le compune în copilărie.

Una dintre cele mai frumoase piese a compozitorului este „Cîntecul lui Solveig”. Melodia cîntecului exprimă sentimentul de dor al unei fete pe nume Solveig.

16. Audiați și vizionați „Cîntecul lui Solveig” de E. Grieg în trei variante:
a) orchestră simfonică; b) vioară și pian; c) voce și pian.
17. Urmăriți expresivitatea melodiei din „Cîntecul lui Solveig”. După cîteva reaudieri completați pe caiet tabelul:

Repere pentru caracterizare	Evenimente sonore		
	1	2	3
Caracter	cantabil	dansant	?
Conturul melodiei			?

18. Învătați și interpretați expresiv cîntecul „Fluierașul”.

Fluierașul

Versuri: Grigore Vieru

Muzică: Eugen Doga

Allegretto

1. Mi-am a-dus ieri de la mun-te Flu-ie-raș cu gă-uri mul-te, Lu-ri, lu-ri-

la, Lu-ri, lu - ri - la! Lu - ri, lu - ri - la!

2. Fluierașul mult îmi place,
Că știe-a cînta de pace,
Lu - ri, lu - ri - la,
Lu - ri, lu - ri - la!

3. Fluierașul drag mi-i tare,
Că știe-a cînta de țară,
Lu - ri, lu - ri - la,
Lu - ri, lu - ri - la!

Ciprian Porumbescu. „Balada pentru vioară și pian”

Celebrul compozitor Ciprian Porumbescu a fost supranumit „cîntecul sufletului românesc”.

Din copilărie, el uimea publicul cu minunata sa interpretare la vioară.

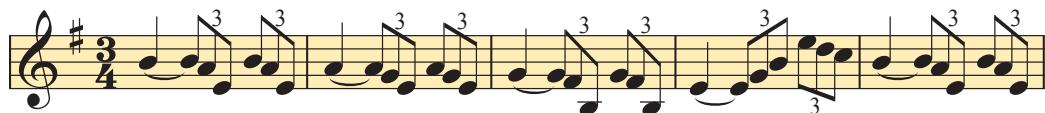
„Balada pentru vioară și pian” redă sentimentele profunde ale compozitorului pentru plaiul natal. Această piesă este o capodoperă a muzicii românești.

Melodia „Baladei...” este plină de vrajă și atrage atenția celor pasionați de muzică datorită cantabilității sale.

19. Audiați fragmentul din „Balada pentru vioară și pian” de C. Porumbescu.

Andante doloroso

20. Comentați stările sufletești trezite de muzica „Baladei...”.

21. Reaudiați și fredonați melodia „Baladei...” însotind-o cu gestul mîinii.

22. Caracterizați muzica „Baladei...” folosind cuvintele: *duioasă, săltăreată, lină, tristă, veselă, agitată*.

23. Audiați „Balada pentru vioară și pian” în interpretarea unei formații corale de copii.

24. Audiați și vizionați interpretarea piesei corale „Ziua ninge...” de compozitorul Gheorghe Dima, pe versurile poetului Vasile Alecsandri.

25. Ce dispoziție creează muzica piesei corale „Ziua ninge...” (visare, calmitate, duioșie)?

Ciprian Porumbescu
(1853–1883)

Violonistul Ilian Gîrneț interpretează „Balada pentru vioară și pian” de C. Porumbescu.

Caracterul dansant al muzicii

Creațiile muzicale în care se recunosc ritmurile și intonațiile specifice muzicii de dans au **caracter dansant**. Aceste creații pot fi recunoscute în lucrările compozitorilor care au compus piese instrumentale, muzică simfonică, operă și balet.

Paul Constantinescu
(1909–1963)

Paul Constantinescu. „Trei dansuri simfonice”

Paul Constantinescu, renumit compozitor român, are multe creații muzicale de inspirație folclorică. Melodia celor „Trei dansuri simfonice” – *Olteneasca*, *Ciobănașul*, *Brîul* – este pătrunsă de ritmurile fermecătoare ale dansurilor populare.

Caracterul dansant al muzicii acestor piese demonstrează frumusețea jocurilor românești.

1. Audiați și vizionați interpretarea „Brîului” din suita „Trei dansuri simfonice” de P. Constantinescu.

2. Caracterați dispoziția produsă de muzica audiată, alegind cuvinte potrivite: *vesel*, *trist*, *sprinten*, *vioi*, *plăcut*, *clar*, *viu*, *energetic*, *săltăret*, *jucăuș*.

3. Exersați interpretarea fragmentului din cîntecul popular „Brîul amestecat” în tempo repede și tempo potrivit. Descrieți expresivitatea acestor interpretări.

Brîul amestecat

Vioi

2

Fo - i - ci - că verde, verde din-tre văi, S-a - uzi brî - ul
Ca la mun-te, măi flă - căi!

Sunetul și nota *re*

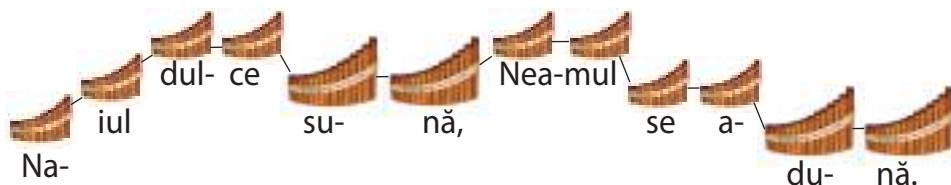
Sunetul și nota *re* este a doua treaptă din scărița muzicală.

Nota *re*:

1. Rostiți textul, apoi intonați melodia după desenul de mai jos. Utilizați gestul mîinii în timpul interpretării.

*mi
re
do*

2. Solfegiați (cîntați pe note) melodia cîntecului „Masă mare”. Intonați cîntecul în tempo rar, utilizînd gestul mîinii pentru fiecare notă.

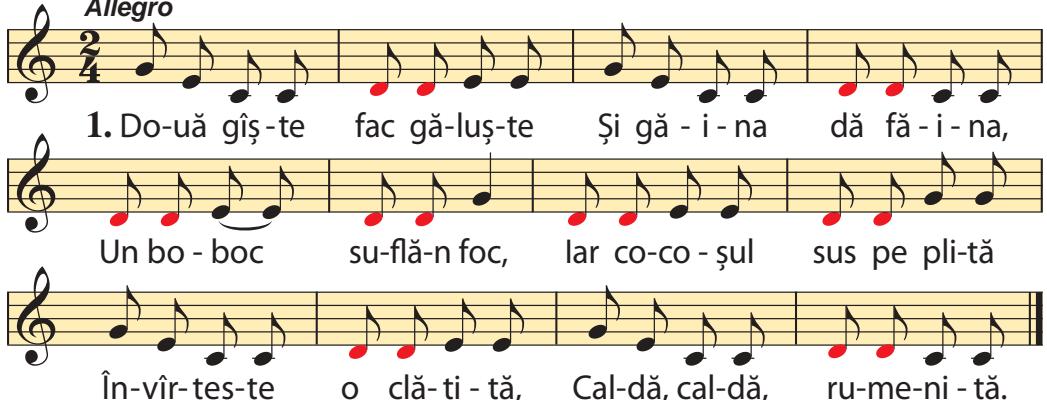
3. Alegeți tempoul potrivit pentru interpretarea expresivă a cîntecului.

3

Masă mare

(din folclorul copiilor)

Allegro

2. Și cînd toate-au fost gătite,
Gîsca lată și gușată,
A dat fuga la vecin

S-aducă oala cu vin.
Un motan, ce sta pitit,
A mîncat ce-a fost gătit.

Caracterul de marş al muzicii

Creațiile compozitorilor în care se recunosc ritmurile și melodiile proprii marșului au **caracter de marş**. Această muzică se întâlnește în lucrările compozitorilor care au compus piese instrumentale, muzică simfonică, de operă și balet.

Franz Schubert. „Marş militar”

Franz Schubert
(1797–1828)

Încă din fragedă copilărie, Franz Schubert a fost un bun pianist, violonist și chiar compozitor.

Profesorul său de muzică zicea: „Pe copilul acesta l-a învățat însuși Dumnezeu”.

Genialul compozitor austriac a dăruit omenirii creații muzicale foarte melodiease.

Piesa „Marş militar (nr. 1)” are o melodie sărbătoarească. Interpretarea ei pentru pian se execută la 4 mâini (de doi pianiști).

1. Audiați piesa „Marş militar” în interpretarea pentru pian la patru mâini.
2. Imitați cadența melodiei „Marş militar” mișcînd brațul de sus în jos.
3. Descoperiți cum se dezvoltă melodia în mai multe evenimente sonore.
4. Notați pe caiet dispoziția muzicii pentru fiecare eveniment sonor:

introducere	→ cadențat
primul eveniment	→ solemn
al doilea eveniment	→ ?
al treilea eveniment	→ ?

Duetul de pianiști Anatolie Lapicus și Iurie Mahovici, interpretând la 4 mâini

Să cîntăm în caracter de marş

Cîntecele în caracter de marş îmbină trăsăturile cîntecului și ale măștui. Ele exprimă sentimentul patriotismului și al mîndriei de neam.

1. Învătați și interpretați expresiv cîntecul „Stejăreii” de V. Verega.

Stejăreii

Tempo di marcia

Muzică și versuri: Vasile Verega

1. Azî sîn-tem ste - jă - rei mici Mîi-ne bravi ste - jari voi - nici
În toa - te în - vin - gă - tori De ță - ră a - pă - ră - tori.
Refren:
Ste-jă-rei, ste-jă - rei mi - ti - tei Fe - ti - ţe și
bă - ie - tei Ca ste - ja - rii noi vom sta
și la pro - be n-om ce - da.

2. În codrii moldovenești
Stejari cîți vrei întîlnestești
Și copii ca noi cuminti –
Bucurie la părinți.

Refren.

2. Creați un acompaniament ritmic la melodia cîntecului „Stejăreii”, folosind instrumentele-jucărie: tobiță, trianglu, tamburină.

3. Ce putem învăta de la un arbore-stejar? Utilizați în răspunsul vostru cuvintele: *mîndrie, tărie, putere, voi-nicie, vitejie, longevitate*.

Caracterul de marş al muzicăi este mai evidențiat atunci cînd ea (muzica) răsună în interpretarea **fanfarei**.

Muzica interpretată de fanfară are o sonoritate puternică, luminoasă. Ea creează o dispoziție sărbătoarească. Deosebit de atractive și expresive sunt marșurile și muzica de dans.

Fanfare

Johann Strauss (tatăl)
(1804–1849)

Johann Strauss (tatăl). „Marşul lui Radețki”

Johann Strauss (tatăl) este unul din compozitorii renumiți. Numeroasele lui creații se bucură de apreciere înaltă în întreaga lume.

„Marşul lui Radețki”, scris de compozitorul austriac, deseori se execută de fanfară. Piesa redă o dispoziție festivă. De aceea se interpretează cu ocazia celor mai fericite sărbători, cum ar fi Crăciunul și Anul Nou.

4. Audiați și vizionați interpretarea „Marșului lui Radețki”, executat de orchestra simfonică.

5. Caracterizați atmosfera creată de muzica marșului, folosind cuvintele: *caracter festiv, sărbătoresc, energetic, solemn, maiestuos, însuflător, hotărît* etc.

Aflați mai mult

Fanfara este o formație de interpreți la diferite instrumente muzicale aerofone (de suflat): trompeta, cornul, baritonul, flautul și.a. Sunt prezente în fanfară și instrumentele de percuție: toba mare, toba mică, talgerele.

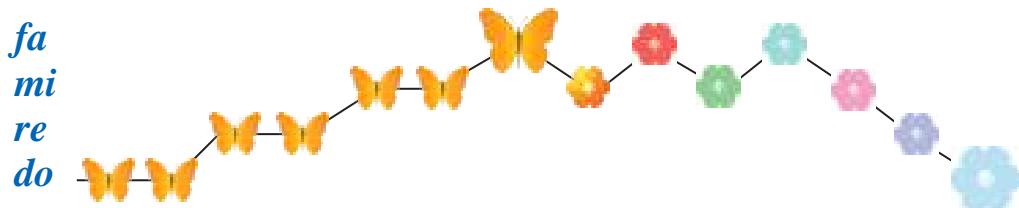
Sunetul și nota *fa*

Sunetul și nota *fa* este a patra treaptă din scărița muzicală, urmînd după sunetul și nota *mi*.

Nota *fa*:

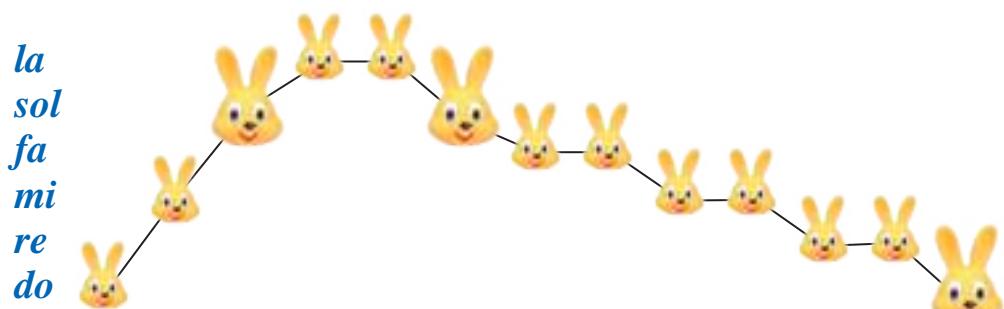
1. Intonați melodia exercițiului, arătînd cu gestul mîinii fiecare notă.

A musical staff in 2/4 time with a treble clef. It contains eight measures of music. The notes are represented by butterflies of various colors (yellow, orange, red, green, pink, blue) connected by a line. Below the staff, the lyrics are written: 'Flu - tu - ra - šii', 'nu - mă - rau', 'Cî - te flori', 'pe văi e - rau.'

2. Intonați melodia exercițiului, potrivind tempoul și nuanțele dinamice.

A musical staff in 2/4 time with a treble clef. It contains six measures of music. The notes are represented by rabbits of various sizes and orientations, connected by a line. Below the staff, the lyrics are written: 'le - pu - raş', 'dră - gă - laş', 'A', 'fu - git', 'de', 'pe', 'i - maş.'

George Enescu
(1881–1955)

George Enescu. „Rapsodia română nr. 1”

George Enescu este cel mai mare compozitor român din toate timpurile.

Doar la cinci ani a compus prima sa lucrare muzicală „Pămînt românesc”.

Una dintre cele mai cunoscute lucrări ale compozitorului este compoziția simfonică „Rapsodia română nr. 1”. La baza acestei lucrări stau melodii de cîntece și dansuri populare.

„Rapsodia română nr. 1” începe cu melodia cîntecului folcloric „Măi stejar”.

3. Audiați și vizionați interpretarea fragmentului din „Rapsodia română nr. 1” de G. Enescu.

4. Ce sentimente exprimă muzica „Rapsodiei nr. 1”?

5. Interpretați fragmentul din „Rapsodia română nr. 1”.

George Enescu
la 5 ani

Rapsodia română nr. 1

(fragment)

Versuri: Georgeta Moraru

Muzică: George Enescu

mf Andante

Cî - te țări sînt pe pă-mînt, Tra, la, la, la, la, la, la,
Pla-iuri ca la noi nu sînt, Tra, la, la, la, la, la, la,
Cît stră - ba - te Du-nă - rea, Nu e ță - ră ca a mea,
Joc mai mîn-dru nu gă-sesc, De-cît jo - cul ro-mâ-nesc,
Tra, la, la.

La audierea acestei rapsodii ne imaginăm o mare sărbătoare populară din sat.

Autoevaluare

1. Propune exemple de creații muzicale care au:
a) caracter cantabil; b) caracter dansant; c) caracter de marș.
2. Care este destinația muzicii? Găsește corespondența dintre aceste două coloane:

caracter cantabil – ?	• <i>muzică de ascultare</i>
caracter dansant – ?	• <i>muzică pentru interpretare instrumentală</i>
caracter de marș – ?	• <i>muzică pentru interpretare vocală (cu voce)</i>
	• <i>muzică pentru interpretare vocal-instrumentală</i>
3. Construiește Templul muzicii, urmând sarcinile de mai jos.
 - a) Scrie pe casetele 1, 2 și 3 denumirea tipurilor principale de muzică.
 - b) În casetele 4, 5 și 6 desenează conturul melodic specific fiecărui tip de muzică.
 - c) „Zidește” Templul muzicii notînd numele compozitorului care:
 - 7 – a fost supranumit „cîntecul sufletului românesc”;
 - 8 – a creat o piesă pentru pian la 4 mîini;
 - 9 – a fost supranumit „copilul-minune”;
 - 10 – este autorul piesei „Cîntecul lui Solveig”;
 - 11 – la 5 ani a compus prima lucrare muzicală – „Pămînt românesc”;
 - 12 – a creat celebra lucrare „Marșul lui Radețki”.

Templul va exista doar atunci când vei fredona, vei cînta melodiile.

12				A		
11				C		
			I			
10				Z		
9						
8			U			
7			M			

1 2 3

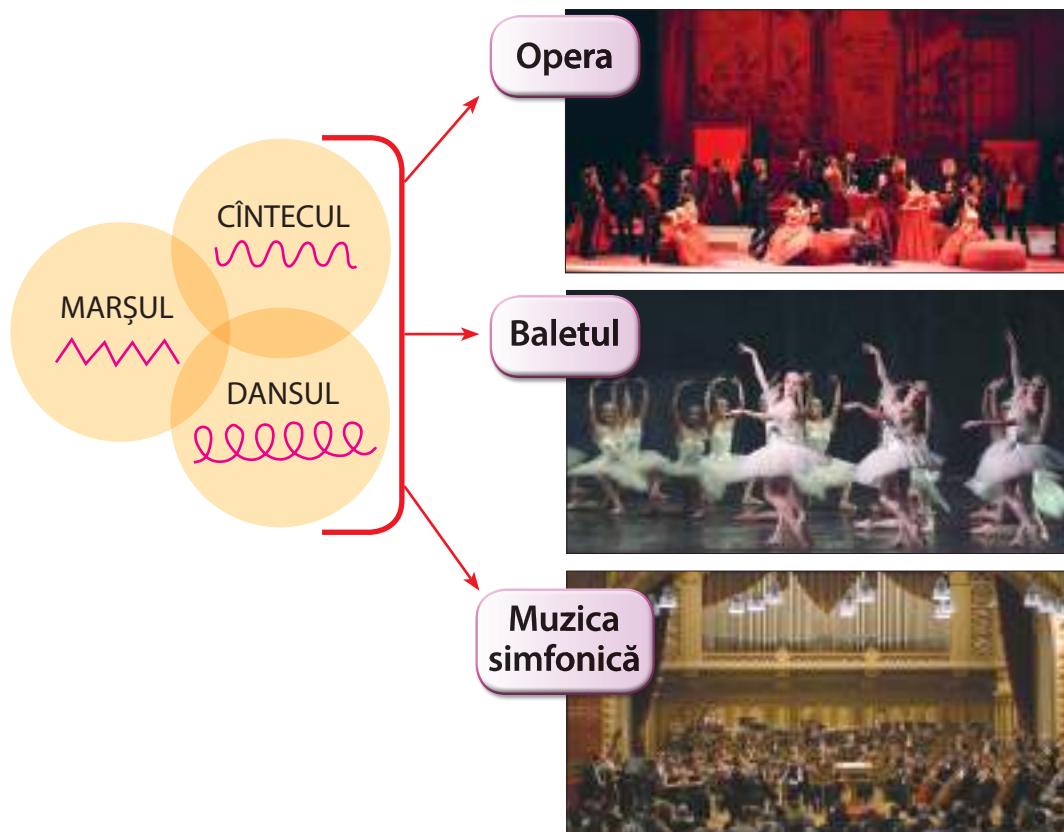
4 5 6

IV. Cîntecul, dansul, marşul în creaţii muzicale de proporţii

Cîntecul – element principal al operei

Pretutindeni sătem încunjaţi de lumea minunată a muzicii. Creaţile muzicale se clasifică după genuri. Cîntecul, dansul şi marşul stau la baza tuturor genurilor muzicale: vocale, instrumentale, teatrale.

4

1. Descoperiţi ce au în comun şi prin ce se deosebesc imaginile de mai sus.

Opera este un gen muzical de proporții. Mai poartă și numele de *teatru muzical*. Dacă într-o piesă de teatru actorii își prezintă rolurile prin vorbire artistică, apoi în spectacolul de operă rolurile sănt interpretate prin cînt vocal susținut de orchestra simfonică.

Compozitorii scriu muzica de operă inspirîndu-se din creații literare.

Wolfgang Amadeus Mozart. Opera-basm „Flautul fermecat”

„Flautul fermecat” este o operă inspirată dintr-un basm. Papageno, un personaj din operă, are înfățișare ciudată de om-pasăre, care prinde păsări și le vinde. El este lăudăros și mincinos, pentru care fapt Zînele îl pedepsește punîndu-i lacăt la gură. Vorbărețul Papageno o va lua pe Papagena de soție, dacă se va expune tăcerii¹. Însă instrumentele vrăjite – flautul și clopoțeii – îl ajută pe Papageno să treacă prin toate încercările și să-și vadă visul împlinit.

2. Audiați duetul Papageno–Papagena din opera „Flautul fermecat” de W.A. Mozart.

Papageno, personajul cu înfățișare de om-pasăre

Duet – lucrare pentru doi interpreți.

În operă, duetul este un cîntec executat de două personaje principale.

3. Observați asemănările și diferențele melodiilor din duet, interpretate de personajele operei: păsăraru Papageno și aleasa lui – Papagena.

4. Descoperiți ce trăsături ale personajelor exprimă caracterul cantabil și cel dansant din muzica duetului Papageno–Papagena.

¹ A se expune tăcerii – a se afla în situația de a tăcea.

Opera „Flautul fermecat” de W.A. Mozart se încheie cu un cor ce glorifică soarele și triumful luminii asupra întunericului.

Corul este o creație pentru un colectiv de cîntăreți. Într-un spectacol de operă, corul exprimă sentimentele unui grup mare de oameni.

5. Audiați corul din opera „Flautul fermecat” de W.A. Mozart.

6. Observați clinchetul ginăș al clopoțeilor, care însoteste corul.

7. Interpretați fragmentul de mai jos, acompaniind cu clinchetul de clopoței.

Scenă din opera „Flautul fermecat”

4

Corul clopoțeilor

(fragment din opera „Flautul fermecat”)

Muzică: Wolfgang Amadeus Mozart

Allegro

Ce far-mec ne-m-ba-tă, Ce su-net du - ios? La, ra,
la, la, la, la, la, la, la, la, A - fla-vom vreo-
da-tă Ce - va mai fru-mos? La, ra, la, la, la, la, la, la,
la, la, la, la, A - fla-vom vreo - da-tă Ce - va mai fru-
etc.
mos? La, ra, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la.

Să interpretăm cîntecele îndrăgite

În cor

În ansamblu

Cu solist și cor

8. Învățați și interpretați cîntecul „Primăvara a sosit” în tempo diferit. Comparați variantele interpretate.

Primăvara a sosit

Muzică: Nicolae Oancea

1. Pri - mă - va - ra ia - răsi a so - sit Hai, co - pii, hai -
2. Pă - să - re - le - le ci - rip în zbor. Hai, co - pii, hai -
deti la joc. Si cim - pi - a ia - răsi a-n - ver - zit
deti la joc. Ci - ri - pesc ci - rip, în gla - sul lor
Hai, co - pii, hai - deti la joc. Hai cu ma - re bu - cu - ri - e
Hai, co - pii, hai - deti la joc. Să cîn - tăm si noi ca e - le
Hai la joc! Să ju - căm min - gea - n cîm - pi - e Hai la joc!
Hai la joc! A - le noas - tre cîn - te - ce - le. Hai la joc!

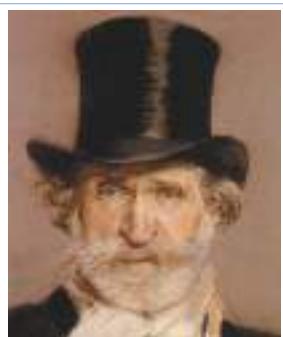
9. Exersați interpretarea „Melodiei” de W.A. Mozart în caracter cantabil, dansant și de marș. Care este expresia mai potrivită?

Melodie

(fragment)

Muzică: Wolfgang Amadeus Mozart

Hai, co - pii, cîn - tați în cor, As - cul - tați de di - ri - dor.

Giuseppe Verdi
(1813–1901)

Giuseppe Verdi. Opera „Aida”

Creația de operă a celebrului compozitor italian Giuseppe Verdi este „o pagină de aur” în istoria muzicii mondiale.

În una dintre cele mai frumoase opere ale sale, „Aida”, compozitorul redă printr-un strălucitor marș întoarcerea victorioasă a oștenilor de pe cîmpul de luptă.

10. Audiați „Marșul triumfal” din opera „Aida” de G. Verdi. Caracterizați emoțiile trezite de muzica acestui marș.

11. Priviți cu atenție scena din opera „Aida” din imaginea alăturată. Explicați rolul decorului¹ și al costumelor în desfășurarea spectacolului de operă.

12. Fredonați după auz melodia „Marșului triumfal” pe silaba „ta”, respectînd caracterul solemn al muzicii.

Scenă din opera „Aida” de Giuseppe Verdi

4

Marșul triumfal

Allegro maestoso

13. Audiați și comparați două variante interpretative ale „Marșului triumfal”: a) a orchestrei simfonice; b) a corului susținut de orchestra simfonică.

14. Audiați „Dansul micilor negri” din opera „Aida”, care exprimă caracterul locuitorilor de culoare din Africa.

15. Improvisați mișcări în ritmul muzicii „Dansului micilor negri”.

16. Comparați caracterul muzicii de dans cu muzica de marș în genul de operă.

¹ *Decor* – ansamblu de obiecte care servesc la crearea cadrului de desfășurare a unui spectacol de teatru, de balet.

17. Învătați după auz și interpretați expresiv cîntecul „Pupăza din tei”.

18. Reprezentați în timpul intonării linia melodica a cîntecului cu gestul mîinii.

Pupăza din tei

Versuri: I.D. Vicol, după I. Creangă

Melodie populară veche

Moderato

1. Pu - pu - pu strici me - reu som-nul meu, pu-pă-ză din tei.
Las' c-am să te prind, mo-ța - to, și te-oi în - tre - ba ce vrei,
Cînd ți-oi smul - ge coa - da toa - tă și te-oi vin-de pe cinci lei.

2. Pu-pu-pu, pu-pu-pu chiar acum
O să-ți vin de hac!
Și-ajungînd în tei, căciula,
Peste cuib, capcan-o fac,
Și-apoi scotocind cu mîna,
Prind de gît puiul de drac.

3. Ha, ha, ha! vezi aşa,
mi te-am prins
Că de mult ți-o coc
Și la tîrg, ajung cu dînsa,
Printre lume îmi fac loc,
Strigînd cît mă ține gura,
Să se-audă-n iarmaroc:

4. „Negustor, pupezi vînd,
marfa mea-i
Blîndă ca un miel!”

Dar un moș cu barba rară,
De unde-o fi fost de fel,
Îmi croi cîteva bețe,
Luînd pupăza cu el.

5. „Ajutor, hai săriți, hoții măi,
Prad-un negustor!”
Moșul însă rupînd sfoara,
Zvîrle pupăza spre nor
Și dihania, voioasă,
O porni spre sat în zbor.

6. Astăzi iar, pu-pu-pu, tot mereu,
Sus în tei la noi:
„Poți să cînți de-acum, spurcato,
Pînă-n veacul de apoi,
Nu mai fac negustorie
Cu moțate de-alde voi!”

19. Ce caracter (cantabil, dansant sau de marș) are cîntecul „Pupăza din tei”? De ce?

20. Explicați de ce linia melodica la începutul cîntecului „Pupăza din tei” se mișcă prin salt.

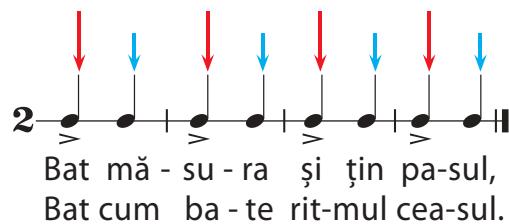
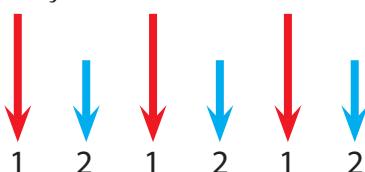
Măsura de doi timpi

Măsura de doi timpi reprezintă grupul de doi timpi: primul accentuat (timp tare), iar al doilea neaccentuat (timp slab), cuprins între două bare de măsură. Măsura se indică la începutul creației muzicale cu cifra 2, după Cheia Sol.

1. Interpretați exercițiul marcînd timpii accentuați și cei neaccentuați cu mișcarea mîinii.

MIȘCARE LA DOI TIMPI

Bat mă - su - ra și țin pa-sul,
Bat cum ba - te rit-mul cea-sul.

2. Învățați și interpretați cîntecul „Mămăruță” după George Breazul. Evidențiați timpii accentuați cu bătăi din palme.

Mămăruță

Mă - mă - ru - ță, ru - ță, Su - ie - mă - n că - ru - ță
Si mă du la va - le Pe mî - ță că - la - re.

3. Componați continuarea desenului ritmic pe textul poeziei „Ceasul” de Gr. Vieru.

Tic - tac, tic - tac, Zi-ua, noap-tea, eu nu tac.
? ? ? ?
Mi-ti-tel, îmi pa-re bi-ne, Se ia lu-me-a du-pă mi-ne.

În cîntecul „Graiul meu”, sunetele muzicale și timpii se grupează în măsura de doi timpi: primul timp este accentuat, iar al doilea – neaccentuat.

4. Învătați și interpretați expresiv cîntecul „Graiul meu”.

Graiul meu

Versuri: Grigore Vieru

Muzică: Ion Macovei

Moderato

1. Drag îmi es - te gra - iul, Ca un cer cu ste - le,
Vor - be mîn - gî - ioa - se, Nea-muri a - le me - le,
Gra - iul meu, gra - iul meu, Ca un cer cu ste - le,
Gra - iul meu, gra - iul meu, nea-muri a - le me - le!

2. Ia vezi tu ce sunet,
Ce mireasmă are,
Parcă-n floare teiul,
Parcă trec izvoare.

Graiul meu, graiul meu,
Ce mireasmă are!
Graiul meu, graiul meu,
Parcă trec izvoare!

5. Caracterizați melodia cîntecului folosind cuvintele: *duioasă, lină, melodioasă, gingășă, jucăușă, săltăreață*.

6. Alegeti cele mai potrivite instrumente muzicale pentru copii ca să acompaniați interpretarea cîntecului „Graiul meu”.

7. Exersați variantele de acompaniament ritmic, propuse pentru interpretarea cîntecelor la măsura de doi timpi.

2 2
2 2
2 2

Dansul – element principal al baletului

În creația compozitorilor de pretutindeni și din toate timpurile se regăsește o varietate nespus de mare de ritmuri și intonații caracteristice muzicii de dans.

Piotr Ceaikovski. Baletul „Lacul lebedelor”

Baletul „Lacul lebedelor” reprezintă povestea unei prințese frumoase. Ea, împreună cu prietenele ei, a fost prefăcută de un vrăjitor în lebădă. Un prinț curajos salvează prințesa, eliberând-o de vrajă.

Scenă din balet:
„Dansul lebedelor mici”

4

1. Audiați „Dansul lebedelor mici” din baletul „Lacul lebedelor”.

Dansul lebedelor mici

Moderato

A musical score for 'Swan Lake' (Dance of the Little Swans) by Piotr Ceaikovski. It features a treble clef, a key signature of three sharps, and a 4/4 time signature. The music consists of two staves of sixteenth-note patterns. The first staff starts with a rest followed by sixteenth notes, while the second staff begins with a sixteenth note followed by a eighth note and sixteenth notes. The text 'etc.' is at the end of the score.

Muzică: Piotr Ceaikovski
etc.

2. Vizionați „Dansul lebedelor mici” din „Lacul lebedelor” de P. Ceaikovski. Relatați impresiile despre expresia dansului în balet.

În **balet** domină caracterul muzicii de dans, care este interpretată de orchestra simfonică. Dansurile din spectacolul de balet sănt exprimate prin: mișcări grațioase¹, mimică și gesturi. Deseori în balet sună muzica inspirată din melodiile folclorice ale popoarelor lumii.

¹ (Mișcări) *grațioase* – pline de gingăsie, de farmec.

3. Audiați „Dansul napolitan” din baletul „Lacul lebedelor”, în care își găsesc expresia ritmul și intonația melodiilor populare italiene.

4. Fredonați melodia „Dansului napolitan” în timpul reaudației, urmărind mersul melodic.

Potrivit de repede, lejer

Musical notation for 'Dansul napolitan' in 2/4 time, treble clef, showing a melodic line with eighth and sixteenth notes.

5. Învătați și interpretați expresiv cîntecul „Dansul florilor”. Marcați cu gestul mîinii mișcarea la doi timpi a melodiei cîntecului.

Dansul florilor

Versuri: Axentie Blanovschi

Allegretto

Muzică: Alexandru Ranga

Musical notation for 'Dansul florilor' in 2/4 time, treble clef, with lyrics in Romanian. The lyrics are:

1. Lun-ca se a - lin - tă În cu - lori a - cum,
 Pes - te ea co - lin - dă Va - luri de par - fum,
 Tra - la -
 la - la - la - la - la - la - la - la - la - la - la.

2. Dediței și nalbe,
 Maci și clopoței
 Tremură din salbe,
 Scapări scînteie.

3. Largul ei îmbie
 Dorul celor mici.
 Ce mai veselie
 Astăzi e aici!

4. Pîn' se face seară
 Joacă-n luncă flori.
 Cîntă din vioară
 Trei privighetori!

6. Marcați prin bătăi din palme timpii tari și timpii slabii din melodia cîntecului „Dansul florilor”.

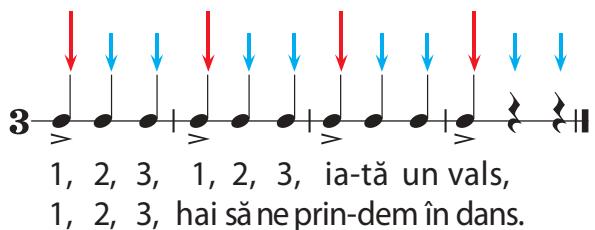
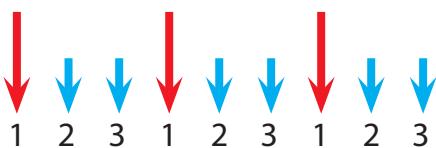
Măsura de trei timpi

Măsura de trei timpi reprezintă grupul din trei timpi: primul accentuat (timp tare), iar al doilea și al treilea – neaccentuați (timpi slabii), cuprins între două bare de măsură. Măsura se indică la începutul creației muzicale cu cifra 3, după Cheia Sol.

1. Interpretați exercițiul marcând timpii accentuați și cei neaccentuați cu mișcarea mîinii.

MIȘCARĂ LA TREI TIMPI

2. Învățați și interpretați „Cîntecul cucului”. Marcați cu gestul mîinii mișcarea de trei timpi în procesul cîntului. Accentuați primul timp în comparație cu timpii al doilea și al treilea.

4

Cîntecul cucului

Moderato p

Muzică: Ioan D. Chirescu

3/4

1. Cu - cu - le, pa - să - re su - ră, cuc.
Ce tot cîntî la noi pe şu - ră, Cu-cu - lea-nă
lu - go - jea - nă, cuc? cuc?

2. Ori ți-e foame, ori ți-e sete, cuc (*bis*)
Ori ți-e dor de codrul verde,
Cuculeană lugojeană, cuc? (*bis*)

3. Exersați interpretarea formulelor ritmice cu bătăi din palme în diferite succesiuni.

Sunetul și nota *si*

Sunetul și nota *si* este ultima treaptă din scărița muzicală, urmând după sunetul și nota *la*.

Nota *si*:

1. Intonați melodia exercițiului, arătînd cu gestul mîinii fiecare notă.

do
si
la
sol

1. Flu - ie - ra - şul meu de soc, Poţi să - mi cîntî doi - na cu foc?

2. Învătați cîntecul „Scărița muzicală” după auz. Alegeti expresivitatea frazelor muzicale, potrivită pentru fiecare personaj din cîntec.

Scărița muzicală

Versuri și muzică: Mihai Ungureanu

Andante

Cîi-ne-le pu-fos Lat-ră mî-ni-os. Mî-ţa-n-ce-ti-şor Ce-re lăp-ti-şor.

Un gîn-sac vi-oi Fu-ge du-pă noi. Un co-coş mo-ţat Cîn-tă ne-n-ce-tat.

Cîn-tă ne-n-ce-tat Un co-coş mo-ţat Fu-ge du-pă noi Un gîn-sac vi-oi.

Ce-re lăp-ti-şor Mî-ţa-n-ce-ti-şor. La-tră mî-ni-os Cîi-ne-le pu-fos.

Interacțiunea cîntecului, dansului, marșului în genurile muzicii simfonice

Muzica simfonică este muzica instrumentală compusă pentru ansambluri mari de interpreți – orchestre.

Orchestra simfonică

Cele mai răspîndite genuri de muzică simfonică sînt: *simfonie, concert, suită, uvertură*.

4

Aflați mai mult

Simfonie – compoziție muzicală de proporții. Se interpretează de un grup mare de interpreți la diferite instrumente, reuniți în orchestra simfonică.

Franz Joseph Haydn
(1732–1809)

Franz Joseph Haydn. „Simfonia jucăriilor”

Compozitorul austriac Franz Joseph Haydn este numit „părintele” simfoniei. El a compus multe lucrări muzicale destinate celor mici.

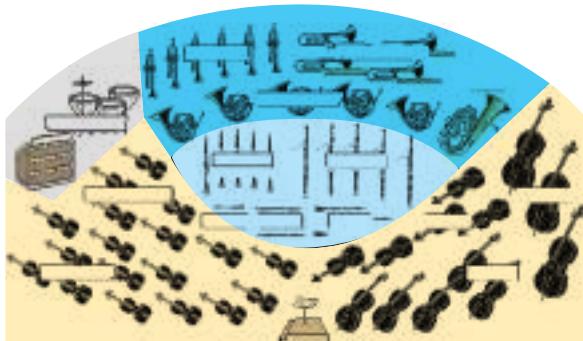
„Simfonia jucăriilor” s-a cîntat prima dată ca o farsă¹ de carnaval, muzicanții fiind costumați în haine pentru copii. Alături de notele muzicale, Haydn le-a împărțit muzicanților instrumente-jucării.

1. Audiați prima mișcare din „Simfonia jucăriilor” de F.J. Haydn și descoperiți ce caracter predominant: cantabil, dansant sau de marș.

¹ Farsă – (aici) operă comică scurtă.

În orchestra simfonică cîntă de la 60 pînă la 120 de muzicanți instrumentiști. Interpretarea muzicii simfonice este condusă de către un dirijor. În orchestra simfonică sînt trei grupe de instrumente: cu corzi, de suflat, de percuție.

2. Identificați la care grup de instrumente sună melodia în „Simfonia jucăriilor”: instrumente cu corzi, de suflat, de percuție.

3. Învățați și interpretați cîntecul „Concertul”.

4. Alegeti instrumente potrivite și alcătuîti variante de acompaniament pentru cîntecul „Concertul”.

4

Concertul

Versuri și muzică: Tănase Constantinescu

Răřisor

1. Doi sti - cleți cîn-tă - reți Cîn-tă la vi - oa - ră, Lîn-gă ei,
un mier-loi Cîn-tă la chi-ta - ră: Zum, zum, zum ...

2. A venit și-un scatiu
Vrea solist să fie,
Dar pe lac, un brotac
Face gălăgie.
Oac, oac, oac...

3. Greierul furios
Ce credeți că face?
A-nceput a cînta
Și brotacul tace.
Cri, cri, cri...

4. Cîntă-acum în concert
O solistă mare.
Ia ghiciți cine e?
O privighetoare.
Tri, tri, tri...

Georg Friedrich
Händel
(1685–1759)

Georg Friedrich Händel. Suita „Muzica apelor”

Compozitorul german Georg Friedrich Händel a creat muzică orchestrală. Suita „Muzica apelor” a fost compusă și executată cu ocazia unei călătorii a familiei regale pe rîu. În timpul acestui eveniment¹, a avut loc un spectacol mare: cortegiul regal pe plute special amenajate asculta orchestra, care cînta pe o ambarcațiune². Totul era luminat feeric cu făclii.

5. Audiați dansul „Hornpipe” din suita „Muzica apelor” de G.Fr. Händel. Determinați caracterul muzicii audiate.

6. Urmăriți mișcarea liniei melodice din fragmentul suitei „Muzica apelor”.

Moderato

etc.

4

7. Redați cu gestul mîinii caracterul muzicii.

8. Priviți imaginea alăturată în timpul reaudației fragmentului din suita „Muzica apelor”. Cum credeți, de ce compozitorul a intitulat lucrarea astfel?

Interpretarea suitei „Muzica apelor” pe rîul Tamisa

¹ Eveniment – (aici) întîmplare importantă.

² Ambarcațiune – vas plutitor de dimensiuni mici.

9. Învățați după auz și interpretați expresiv cîntecul „Dulce e țara” în caracter cantabil și dansant.

Dulce e țara

Vivace

Versuri și muzică: Grigore Vieru

1. Dul-ce prea dul-ce e pri-mă-va-ra Ce ne-a-du-ce flo-ri-le!
Dul-ce e ța-ra, dul-ce e ța-ra Un-de-mi zbori tu,

Refrain: dolce

do-ru-le! Eu sănătă - va - ra! lar noi sănătem ța - ra!

La un loc, la un loc Cres-te-vom al ei no - roc! ei no - roc!

2. Dulce e vara, dulce e vara
Care coace spicile!
Dulce e țara, dulce e țara
Unde-mi zboară visele!
Eu sănătă, eu sănătă vara!
Iar noi sănătem țara!
La un loc, la un loc
Cres-te-vom al ei noroc!

3. Dulce e toamna, dulce e toamna
Care coace merele!
Dulce e țara, dulce e țara
Unde-mi zboară vrerile!
Eu sănătă, eu sănătă toamna!
Iar noi sănătem țara!
La un loc, la un loc
Cres-te-vom al ei noroc!

4. Dulce mi-i iarna, dulce mi-i iarna
Ce presoară flori de nea!
Dulce e țara, dulce e țara
Unde cîntă maica mea!
Eu sănătă, eu sănătă iarna!
Iar noi sănătem țara!
La un loc, la un loc
Cres-te-vom al ei noroc!

Franz von Suppé
(1819–1895)

Franz von Suppé. Uvertura „Cavaleria ușoară”

„Cavaleria¹ ușoară”, scrisă de compozitorul austriac Franz von Suppé, este o lucrare pentru orchestra simfonică. În această piesă muzicală este redată cu o măiestrie neîntrecută mișcarea cavaleriștilor², care se întorc victorioși din luptă. Muzica uverturii „Cavaleria ușoară” începe cu intonații de apel (de chemare) cîntate la trompete, care prevestesc evenimentul.

Uvertura „Cavaleria ușoară”

Allegretto brillante *(fragment)*

etc.

4

10. Audiați fragmente din uvertura „Cavaleria ușoară” de Fr. von Suppé.

11. Determinați caracterul muzicii și descrieți dispoziția creată de muzica acestei lucrări.

12. Alegeți desenul ritmic potrivit versurilor de mai jos, folosind îmbinări de formule ritmice.

*Un copil politicos e cu lumea cuviincios,
El salută pe oricine c-aşa e frumos şi bine.*

13. Improviați melodii pe notele *sol* și *mi* în caracter de cîntec și marș.

Aflați mai mult

Uvertură – compoziție muzicală pentru orchestră, concepută de obicei ca introducere la creația muzical-teatrală (operă, operetă, balet).

¹ Cavalerie – parte a armatei care folosește caii ca mijloc de luptă și de transport al luptătorilor.

² Cavalerist – militar care face parte din cavalerie.

Autoevaluare

1. Imaginează-ți că ai posibilitatea să te întâlnești cu un vestit compozitor. Ce întrebări i-ai adresa? Ce ai putea să-i povestești despre creațiile muzicale de proporții?

2. Compune o melodie pentru desenul ritmic de mai jos, folosind sunetele muzicale învățate. Reprezintă melodia compusă cu ajutorul simbolului potrivit (fluture, floare, frunză etc.).

Flu - tu - raş, flu - tu - raş, zboa-ră sus de pe bu - taş.

3. Completează pe caiet schema de mai jos cu titluri de creații muzicale de proporții în care muzica are caracter cantabil, dansant și de mars.

character
cantabil

character
de mars

character
dansant

4. Scrie pe caiet lista cîntecelor îndrăgite în timpul anului de învățămînt. Remarcă prin ce ele sănt deosebite:

cel mai duios cîntec; cel mai vesel cîntec; cel mai patriotic cîntec.

Repertoriu de piese pentru audиie (fragmente)

Valsul Gramofon

Andante

Muzică: Eugen Doga

Cîntec de leagăn

Liniștit

Muzică: Wolfgang Amadeus Mozart

Hora staccato

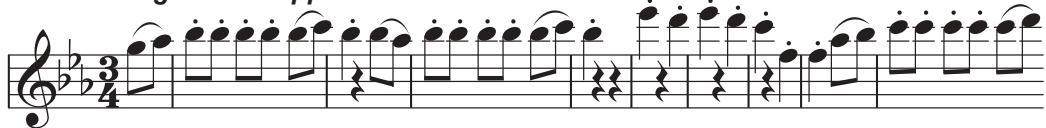
Con persistenza ritmica

Muzică: Grigoraș Dinicu

Vals-glumă

Muzică: Dmitri Sostakovici

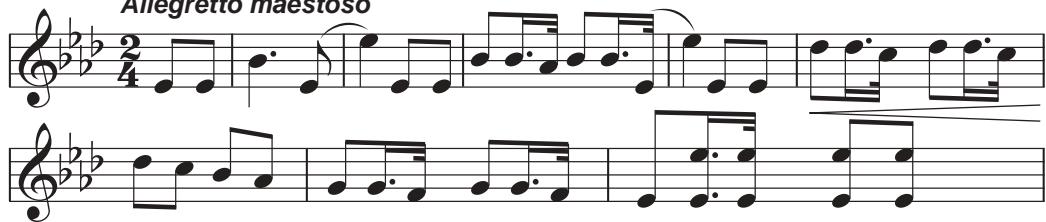
Allegro non troppo

Marş

Muzică: Eugen Doga

Allegretto maestoso

Marşul soldăteilor de lemn

Muzică: Piotr Ceaikovski

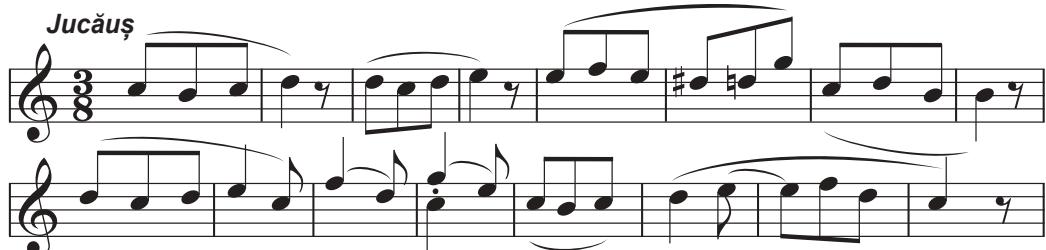
Moderato

Vesel. Trist

Muzică: Ludwig van Beethoven

Jucăuș

Reținut

Joc

Muzică: Eugen Coca

Allegro

Trei Prietene

Muzică: Dmitri Kabalevski

Ştrengăriță

Allegretto, vivace

Plîngăreață

Lento

Răutăcioasa

Allegro

Pe ruinele Atenei

Muzică: Ludwig van Beethoven

Allegretto $\text{♩} = 120$

pianissimo

Mica serenadă nocturnă

Muzică: Wolfgang Amadeus Mozart

Romanze, andante

The musical score consists of three staves of music. The first staff begins with a rest followed by a dotted half note. The second staff starts with a quarter note. The third staff begins with a dotted half note. The music features various note values including eighth and sixteenth notes, with some grace notes and slurs.

Poloneza

Muzică: Mihail Ogínski

Moderato

The musical score consists of two staves of music. The first staff starts with a dotted half note. The second staff starts with a quarter note. The music features eighth and sixteenth note patterns with various rests and dynamic markings.

Imnul Neamului

Muzică: Ilie Gorincioi

Andante con moto

The musical score consists of three staves of music. The first staff starts with a rest followed by a dotted half note. The second staff starts with a quarter note. The third staff starts with a quarter note. The music features eighth and sixteenth note patterns with various rests and dynamic markings.

Cîntecul lui Solveig

Muzică: Edvard Grieg

Poco andante

1. 2.

Brîul

Muzică: Paul Constantinescu

Marș militar

Muzică: Fr. Schubert

Allegro vivace

Marșul lui Radetki

Muzică: Johann Strauss (tatăl)

Allegro
ff

p etc.

Baba-Cloanță

Muzică: Modest Musorgski

Allegro con brio, feroce
ff

Baleul puișorilor ieșiți din găoace

Muzică: Modest Musorgski

Presto
pp

Duetul Papageno–Papagena din opera „Flautul fermecat”

Muzică: Wolfgang Amadeus Mozart

Andante

Co-pi-lul via-ța-m-po-do - beș-te În-ve-se-

El căs-ni - ci-a-n-ve-se - leș-te

leș - - te

Să ai mulți Pa-pa-pa-pa-ge-no, Pa-pa-pa-pa-pa-ge-no, Pa-pa-pa-pa-pa-pa-

Pa-pa-pa-pa-pa-pa-ge-na ni - mic mai sfînt pe-a - cest pă-

Pa-pa-pa-pa-pa-pa-ge-no. Ni - mic mai sfînt pe-a - cest pă-

mînt A-şa e scris în le - gea fi-rii

mînt Co-pi-lul, floa-re-a o - me - ni - rii în le - gea

să ai mulți Pa-pa-pa-ge-na, Pa-pa-pa-pa-pa-ge-na etc.

Melodie

Muzică: Wolfgang Amadeus Mozart

Moderato

The musical notation consists of three staves of music. The first staff begins with a quarter note followed by a series of eighth and sixteenth notes. The second staff starts with a half note followed by eighth and sixteenth notes. The third staff begins with a quarter note followed by eighth and sixteenth notes. The notation is in a treble clef and 2/4 time.

Simfonia jucăriilor

Muzică: Franz Joseph Haydn

Rărișor

The musical notation is divided into two systems. System 1 is in 2/4 time and features two staves. The top staff shows a pattern of eighth and sixteenth notes. The bottom staff shows a continuous eighth-note pattern. An 'etc.' indicates the pattern continues. System 2 is in 3/4 time and also features two staves. The top staff shows a pattern of eighth and sixteenth notes. The bottom staff shows a continuous eighth-note pattern. An 'etc.' indicates the pattern continues.

Muzica apelor

Muzică: Georg Friedrich Händel

Moderato

The musical notation consists of three staves of music. The first staff begins with a quarter note followed by a series of eighth and sixteenth notes. The second staff starts with a half note followed by eighth and sixteenth notes. The third staff begins with a quarter note followed by eighth and sixteenth notes. The notation is in a treble clef and 3/4 time.

Repertoriu de cîntece

Pitpalacul vesel

Versuri și muzică: Vlad Rogovschi

Vesel

1. Pe-o po - te - că mi - ti - ti - că mer - ge - a - ga - le - un pit - pa - lac. Fre - do -
nea - ză - o me - lo - di - e, eu în - cerc să - i cînt în tact. Uí - te
ce e de mi - ra - re tot mai ta - re mi - i pe plac. Si de
azi eu cînt în - tru - na cum o fa - ce - un pit - pit - pa - lac, hei!

Refrin:

La, la, Eu tot cînt în tact, pit - pa - lac, la, la, la, la.
La, la, Ca un pit - pa - lac, pit - pa - lac, la, la, la, la.

2. Hai veniți, veniți cu toții
Pe solist să-l ascultăm
Fiți atenți, de bună seamă
Numai să nu-l speriem.

Uite ce e de mirare
Tot mai tare mi - i pe plac
Si de azi eu cînt întruna
Cum o face - un pit - pit - palac, hei!
Refrin.

Pițigoiul

Versuri: Filip Mironov

Muzică: Dumitru Gheorghieș

Moderato

1. Ge-me vi - fo-rul a-fa-ră Toa-tă zi-ua pî-nă-n sea-ră,
lar mi-cu-țul pi - ti - goi Ce mai tre-mu-ră-n ză-voi!

Refren:

Pi - tî-goi, pi - tî-goi, Vi-no și-i tră - i la noi,
Că-s pus-tii po-ie-ne-le și-tî în-ghe-a-ťă pe - ne - le!

2. Iarna colții își arată,
Că e tare supărată,
Iar micuțul pițigoi
Ce mai tremură-n zăvoi!

Refren.

Cocoșelul meu istet

(melodie populară)

Andante

Co-co-șe-lul meu is-teț Co-co-țat pe un co-teț, Fa-ce ma-re
lar-mă-n zori De ră-su-nă pîn' la nori. Cînd a-ud și ste-le-le
își în-chid ple - oa-pe - le Că ră - sa - re soa-re - le.

Cîntecul toamnei

Versuri și muzică: Ioan D. Vicol

Andante

1. Toam - na a so - sit și-a - cu - mă, Aș - tep -
tînd să ca - dă bru - ma, Vîn - tul ba - te
tot mai ta - re, Un - de să ne-as - cun - dem
oa - re? Un - - de? Un - - de?

2. Glasul lui ar vrea să spună:
Cînt și eu, deși n-am strună.
Că sănt muzicant de seamă
Și vă-nvăț ce este-o gamă.
Gamă! Gamă!

3. Cine vrea să cînte bine,
Spună gama după mine:
Do, re, mi, fa, sol, la, si, do,
Do, si, la, sol, fa, mi, re, do.
Gamă! Gamă!

Canar frumos

Muzică: Ludwig van Beethoven

Andante

1. Ca - nar fru - mos Cîn - tă - mi du - ios. la - tă
2. Co - pi - le drag Eu sănt pri - beag Li - ber -
ra - mu - ra - i în - flo - ri - tă co - li - vi - e de
ta - tea mi - e scump te - za - ur de tris - te - ţe eu
a - ur ai Pa - să - re dra - gă fe - ri - ci - tă.
aş mu - ri Du - pă zăb - re - le - le reci de a - ur.

Vine, vine primăvara

Versuri populare

Muzică: Nicolae Saxu

Vivo

1. Vi - ne, vi - ne pri - mă - va - ra, Se aş - ter - ne-n
toa - tă ă - ra, Flo - ri - ce - le pe cîm-
pii, Hai să le-a - du - năm, co - pii.
Tra, la, la, la, la, la, la, Tra, la, la, la,
la, la, la, la, la, Flo - ri - ce - le pe cîm-
pii, Hai să le-a - du - năm,

2. Crește, crește iarba verde,
Ciocîrlia-n nori se pierde,
Haideți s-ascultăm, copii,
Al ei cîntec din cîmpii.

Refren:

Tra, la, la, la, la, la, la, la

.....
Haideți s-ascultăm, copii,
Al ei cîntec din cîmpii.

3. Cucul, cucul strigă tare,
Pitpalacu-n luncă sare,
Mieii zburdă pe cîmpii,
Haideți să-i vedem, copii.

Refren:

Tra, la, la, la, la, la, la, la

.....
Mieii zburdă pe cîmpii,
Haideți să-i vedem, copii.

Vine, vine luna mai

Versuri: Ion Onu

Muzică: Timotei Popovici

Andantino

The musical notation consists of five staves of music. The first four staves are in common time (indicated by a '4') and the fifth staff is in 12/8 time (indicated by a '12'). The lyrics are written below the notes. The first staff contains the lyrics 'Vi-ne, vi-ne lu-na mai, Se pre-fa-ce tot în rai,'. The second staff continues with 'Cum în-cep căl-du-ri-le, În-frun-zesc pă-du-ri-le,'. The third staff has 'În-ver-zesc cîm-pi-i-le,' followed by 'Lun-ci-le și vi-i-le,' on the fourth staff. The fifth staff concludes with 'Tra, la, la, la, la, la, tra, la, la, la, la, la.' The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, and rests.

- 2.** Iar în luncă și în crîng,
Mii de păsări mi se strîng,
Și-așa cîntă de cu foc,
De stă călătoru-n loc.
Și de ce stă, parc-ar sta,
Și tot ar mai asculta, }
Tra, la, la... } *bis*

- 3.** Gîndăcei și fluturei,
Vin pe rînd și ei,
Îmbrăcați ca-n sărbători,
Mii de forme și culori.
Si copii cu păr bălai,
Ii primesc cu mare-alai, }
Tra, la, la... } *bis*

Copilărie

(din folclorul copiilor)

Tempo di hora

1. Dragi co-pii din lu-me-a-n-tre-a-gă, Flori al-bas-tre,
Toa-te gîn-du-ri-le noas-tre Se în-dreap-tă
mîn-dre flori. că-tre voi. Co-pi-lă-ri-a n-o vom ui-ta.
Nu ne mai în-tîl-nim cu ea. - nim cu ea.

2. Draga noastră-nvățătoare

Pentr-o vină ne-a certat
Dar să știi că pentru tine
Mamă e cu-adevărat.

3. Dac-o jucărie mică

Din vitrină a dispărut
Ștergeți lacrima prieagă
Și va fi ca la-nceput.

4. Veți întoarce-apoi privirea,

Veți uita de jucării,
Repeta-veți fericirea
Că ați fost și voi copii.

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației al Republicii Moldova.

Şcoala				
Manualul nr.				
Anul de folosire	Numele de familie și prenumele elevului	Anul școlar	Aspectul manualului	
			la primire	la restituire
1				
2				
3				
4				
5				

- Dirigintele controlează dacă numele elevului este scris corect.
 - Elevul nu trebuie să facă niciun fel de însemnări în manual.
 - Aspectul manualului (la primire și la restituire) se va aprecia folosind termenii: *nou, bun, satisfăcător, nesatisfăcător*.
-